

Pispalalainen

2/25

| Muisteluita ja saavutuksia |

VASTAVIRTA~KLUBI

Avoinna

ma-to 16-02
pe-la 14-04
su 14-02

Tietovisa tiistaisin

Bänditiedot: www.vastavirta.net

www.vastavirta.net | Pispalan valtatie 39 | Tampere

50v

MAAILMAN AINOA AITO PISPALALAISRAVINTOLA!

50v

PISPALAN-PULTERI

AVOINNA

MA-PE 11-23
LA-SU 12-23

KEITTIÖ AVOIN

MA-TO 11-21
PE 11-22
LA 12-22
SU 12-19

RUOKA-ANNOKSIA

Lohta
Lihapullat
Silakkapihvit
Maksaa kermakastikkeessa
Vuohenjuustobroileri
Superpihvi maun mukaan
Hampurilaisannoksia
Kasvisannoksia
Pikkuannoksia

JUOTAVAA

A-OIKEUDET VUODESTA 1968

Pispalan valtatie 23 • puh. 050 452 3465 • www.pispalanpulteri.fi

PISPALALAINEN 2/25

Pääkirjoitus

Katse kohti tulevaa

Pispalalainen-lehti ja Pispalan asukasyhdistys täyttivät viime kesänä 50 vuotta. Tasan vuosi sitten meillä oli suuret suunnitelmat juhluvuoden kunniaksi. Suunnittelimme tapahtumia, haaveilimme juhlanumerosta, haimme apurahoja ja olimme kaikin puolin innoissamme siitä, mitä tuleman pitää.

Aina ei asiat kuitenkaan mene niin kuin on ajateltu. Apurahoja ei tullut eivätkä suunnitelmat konkretisoituneet. Syksyn aikana aktiivimme huomasivat, että omat päivätyömme ja suurten vapaaehtoisjuhlien järjestäminen sekä juhlanumeron toteuttaminen eivät tällä kertaa kohtaa.

50-vuotisjuhlien ”kaatuminen” sai minut pohtimaan paria asiaa. Vaikka Pispala on kansalaisyhteiskunnan ja yhteisöllisyyden linnake Suomessa, meitä yhdistyksiä pyörittäviä aktiiveja ei kuitenkaan ole määräänsä enempää. Jos parinkin aktiivin kalenterit täyttyvät samanaikaisesti ”oi-keista töistä” tai muista velvollisuuksista, toiminta saattaa vaarantua.

Oma kokemukseni on, että suomalaisella yhdistyskentällä toiminta on usein säilyttävää, ei uusiutuvaa. Pystymme kyllä toteuttamaan asiat, joita olemme tehneet jo vuosikymmeniä – muun muassa julkaisemaan lehteä ja järjestämään karnevaaleja. Tästä isoin kiitos menee teille kaikille, jotka olette ”kädet savessa” kirjoittaneet juttuja Pispalaiseen tai olleet muuten mukana toiminnassa. Mutta kun asialistalle tulee jotain uutta tai yllättävää, eivät voimavaramme aina riitä.

jatkuu seuraavalla sivulla...

SISÄLLYSLUETTELO

<i>Pääkirjoitus</i>	3
<i>Kapu Kaakinen on poissa</i>	6
<i>In Memoriam (Viljamille)</i>	7
<i>Pispala-pelikortit</i>	8
<i>Pispalassa asuu solidaarisuus</i>	10
<i>Pispalan runoilija</i>	12
<i>Tahmelan Huvilan kirjailijakammio etsii kirjailijoita!</i>	14
<i>Hirvitalo – Not just any old house</i>	16
<i>Erityinen vierailu Hirvitalolla</i>	18
<i>Rajaportin sauna 120 vuotta</i>	22
<i>Pispalan henkeä isolla kirkolla</i>	26
<i>Tiedon valtaväylä</i>	28
<i>Pikkupaahtimo Pipa</i>	30
<i>Portaat-runon</i>	33
<i>Mustat laatikot ja ampuma-aukot</i>	34
<i>Länsipääty</i>	36
<i>Tarinoita Pispankatu 10A:sta</i>	38
<i>Helvi Salosen matkakertomukset</i>	42
<i>Paapin muistopuhe</i>	44
<i>Ilmoittajat</i>	46–48

PÄÄTOIMITTAJA Jussi Lahtinen
jussi.v.lahtinen@gmail.com

TOIMITUSTYÖ Tuukka Tuomasjukka

ILMOITUSMYynti

Jenna Kurkipuro

PAINOPIKKA Printall

KUSTANTAJA Pispalan asukasyhdistys ry
pispalanasukas@gmail.com

JAKELU Pispalalainen jaetaan kotitalouksiin
Suur-Pispalan alueella: Ylä- ja Ala-Pispalassa,
Tahmelassa ja Hyhkyssä.

GRAAFIKKO Kirsi Tuuliniemi

KANSIEN KUVAT Joonas Nisula

PISPALALAINEN VERKOSSA
www.pispala.fi/pispalalainen/

PALAUTTEET

Keskustellaan lisää Pispalalai Facebook-sivulla!

Pääkirjoitus jatkuu...

Tietyllä tavalla on uskomatonta, että pispalalainen yhdistyskenttä ei ole missään vaiheessa viidenkymmenen viime vuoden aikana osoittanut hiipumisen merkkejä. Asukasyhdistyksen syntyvaiheen kaavoituskamppailuista lähtien Pispala on ollut täynnä organisoitua yhteiskunnallista toimijuutta, juhlia, musiikkia, tanssia ja mitä mielikuvituksellisinta yhdessäoloa. Tämä kivenkova perinne ei varmasti ole katoamassa mihinkään.

Mutta onko juuri yhdistysmuoto myös tulevaisuudessa tapa järjestää harjun kansalaistoiminta? Pispalan laaja yhdistysverkko on vielä tähän asti saanut tarpeeksi aktiiveja pyörittämään toimintaa yhdistyslain puitteissa, mutta näkevätkö myös seuraavat sukupolvet tämantapaisen toiminnan mielekkäänä? Onko kevyempi ”tapahtuma kerrallaan” -tyyli hegemonisessa asemassa 2030-luvun Pispalassa?

On mielenkiintoista pohtia lähitulevaisuuden Pispalaa. Kun nykyaktiivit siirtyvät syrjään yhdistysten johdosta, ketkä tulevat tilalle ja tapahtuuko yhdistyksissä muutoksia? Voisivatko esimerkiksi kotiseutuyhdistys Moreeni ja Pispalan asukasyhdistys toimia entistä tehokkaammin harjun elämäntavan puolustajina yhdessä – jopa yhtenä yhdistyksenä? Henkilökohtaisesti toivoisin näistä asioista keskustelua Pispala-aktiivien keskuudessa.

Loppujen lopuksi pohdintani ovat kuitenkin toisarvoisia siihen tosiasiaan nähden, että pispalalaisuus syntyy ja kuihtuu niin harjun asukkaiden kuin harjua sydämessään kantavien ulkopispalalaisten mukana. Tässä numerossa muistetaan kahta pispalalaisuuden ihmismuotoista ilmentymää: **Mirka ”Kapu” Kaakista** (1984–2025) ja **Viljamia** (1955–2025). He olivat omien yhteisöjensä kivijalkoja, jotka edustivat tekemisellään sitä mitä Pispala on – omaehtoisten ihmisten mielikuvituksen leikkikenttää. Heidän toimintansa alleviivaa sitä, että Pispalan henki ei häviä, vaikka yhdistykset joskus lakkaisivatkin. Aina löytyy ihmisiä, jotka harju hurmaa.

Päädyimme julkaisemaan numerossa Kapusta sekä **Jiipu Uusitalon** kirjoittaman muistokirjoituksen että **Paapi Koiviston** muistotilaisuudessa pitämän muistopuheen. Toinen teksti on numeron alussa ja peilaa kauniisti menneisyyteen, toinen taas päättää numeron ja luo katseen tulevaan. Ohjatkoon tekstit myös meitä, kun lehti ja asukasyhdistys suuntaavat katseensa kohti seuraavaa viittäkymmentä vuotta.

Rauhallista vuodenvaihdetta kaikille.

Jussi Lahtinen

Päätoimittaja

Kuva: Joonas Nisula

RAJAPORTIN SAUNA JA KAHVILA

Ma ja Ke 16 – 22, Pe ja La 14 – 22

Pispalan valtatie 9 • www.rajaportti.fi

Facebook: Rajaportin sauna -ryhmä

saunayhdistys@rajaportti.fi

kahvila@rajaportti.fi

p. 041 502 6709 (tilaussaunat yms)

p. 050 310 2611 (saunan kassa)

p. 044 055 9353 (kahvila)

Loppuvuoden aukiolojen erikoispäivät:

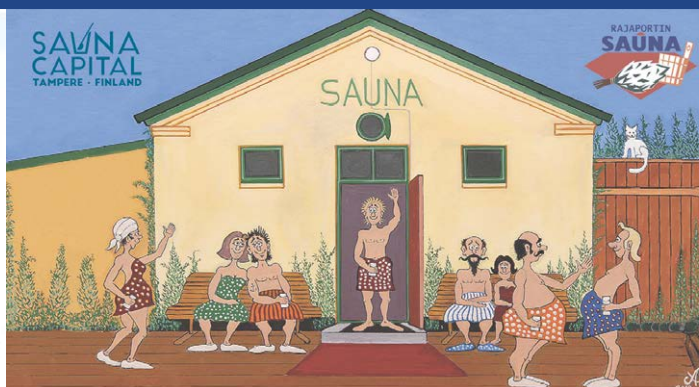
to **18.12.2025** sekasauna **klo 16 – 23**

ke **24.12.2025** Jouluaatto **klo 12 – 18**

ke **31.12.2025** **klo 14 – 22**

hiljainen sauna **klo 14 – 16**

Muina päivinä avoinna normaalisti.

Kahvilassa suolaista ja makeaa, palkitun laaja olutvalikoima. Myös yksityistilaisuudet saunomisen kanssa tai ilman. Myös Rajaportti-tuotteita, kuten Saunalauluja-CD ja Alpi Ikaheimosen kuvittama saunapyyhe (kuvassa). Sekä vanhat tutut: paita, kassi, saunahattu.

Saunalauluja-cd
nyt vain **5 €**

Rajaportin hoitola

SIIRI KOSKI

Akupunktio ja moksibustio • kosmeettinen akupunktio
perinnesaunotukset • ayurvedinen pää- ja kasvohieronta • jalkahoidot
siiri@inhimillinenvastaaotto.fi • 044 097 1985

TUOMAS TOLPO

Klassinen hieronta / urheiluhieronta • Kalevalainen jäsenkorjaus
FB: HierojaTuomasTolpo • 050 568 0735

SIRU REMES

Energiahoito • Stressinhallintavalmennus
EFT-tunneterapia • Access Bars rentoutushoito
044 577 9476 • siru@haelan.fi • www.haelan.fi

Teksti: Jiipu Uusitalo
Muotokuvamaalaus: Risto Kajo

Kapu Kaakinen on poissa

Elokuun lopussa Mirka Kaakinen (1984–2025), Kapunakin tunnettu, jatkoi matkaansa tältä olemassaolon tasolta seuraavalle. Kapu oli Pispalassa tunnettu hahmo, Pispalan suutari ja tapahtumajärjestäjä, vitsinikkari ja tarinankertoja. Häntä jäi kaipaamaan suku ja suuri ystäväpiiri Pispalassa ja sitä ympäröivässä maailmassa

Kapu oli syntyjään Oulun karjasiltalainen, mutta vaikutti aikuis-elämänsä Tampereella. Hervannassa aloitetut suutarinopinnot hän kävi viimeistelemässä Kankaanpäässä. Suuren maailman tuuletkin houkuttivat Kapua. Pisimmät maailmanmatkat ulottuivat Australiaan ja Kaukoitään. Vuosia jälkeenpäin hän muisteli lämmöllä riippumattoleiriään thaimaalaisessa viidakossa, meren rannalla. Siellä naapureina asuneisiin isoihin kuristajakäärmeisiin hän suhtautui, kuten naapureihinsa ylipäänsä, kunnioituksella ja lämmöllä.

Suutarin työhönsä Kapu paneutui intohimoisella ammattitaidella. Nahan työstäminen muuttui osaavan suutarin käsissä taiteeksi, kun hän teki erilaisia nahkatöitä hatuista taskumatin koteloihin ja lompakoista nahkaiseen backgammon-pelilautaan. Toinen Kapun ehtymättömän innostuksen kohde oli tapahtumajärjestäminen. Ensimmäisen Captain's Grog Festin hän järjesti Pispalan vanhalla Tikkutehtaalla ja kulttuurikeskus Maanalaisessa vuonna 2014. Välillä "Grogset" muuttivat Hausjärvelle, Vanhalle Karan koululle, ja paisuivat monipäiväiseksi musiikki- ja taidetapahtumaksi, kunnes palasivat kotiinsa Pispalan Vastavirralle vuonna 2024.

Viimeisinä vuosinaan Kapu sai yhdistettyä suutarin työn yhteisöllisyyden vaalimiseen. Seitsemän vuotta Lielahden Prismalla puurettuaan hän siirsi verstaansa Koukkarinkatu 4:n yhteisötilaan.

Siellä, Pispalan alkuperäisellä torilla, oli tilaa järjestää juhannustansseja ja näyttää elokuvia Kapukinossa. Osa Kapun yhteisölle järjestämisestä tempauksista oli taas pienempiä ja spontaanimpia. Joskus hän saattoi tuoda Tahmelan rantaan puhallettavan rodeohärän, toisella kertaa taas järjestää vieterikäyttöisten teko-hampaiden nopeuskisat.

Kapun hahmo oli tunnistettava osa Pispalaa. Knalleineen (Suutari Knalli oli hänen yrityksensä nimi) ja teipillä korjatut silmälasit päässä hän tuli vastaan ja hymyili lämpimästi jo kaukaa. Hän oli ehtymätön vitsinkertoja, tarinaniskijä, loputtoman antelias, jääräpäinen ja oikeudentuntoinen. Kapun ystäväpiiri oli valtavan laaja, hän ryhtyi puheisiin kaikkien kanssa, tarinoi ja viihdytti seuruettaan. Kaksin kohdatessa saattoivat tummemmat tunnot nousta pintaan, toki silloinkin Kapu oli myös aina valmis kallistamaan korvansa myös muiden murheille. Laajan ystäväpiirin takia Kapu jätti jälkeensä loputtoman määrän anekdootteja, tarinoita ja sattumuksia. Hauskat, elämäniloa pulppuavat tarinat lohduttavat meitä kaipaamaan jääneitä.

Kapulla oli sanonta, hyvästijättö, jota hänen veljensä oli pienenä käyttänyt. Erotessa, jo illan pimeyteen kävellessä, hän hihkaisi tämän lähtijän perään. Näillä sanoilla jätämme sinulle hyvästit: "Nips neu, Kapu!"

Joskus leikimme eläimiä Amurin vanhoilla katoilla
sinä olit sininen saluki, silkkitutka kauniisti korvien takana
minä sysimetsän kissa joka ei sukimalla suoristunut.

Nyt kun olet kuollut ei Takon piippukaan enää savua
ja koskenrannan rautainen kaide on kylmä kuin hauta.

Tästä ei selviä virtuaalilaseilla eikä kuulokkeilla,
meidän nahkamme alla murtuvat murheeliset luut.

Seison kadulla yksin, sinua ei enää ole
mutta liki puoli vuosisataa sitten tällä samalla paikalla
odottelimme yhdessä erään valtauksen alkua.

Kun tähti syttyi vesien ylle aukeni myös outo valtakunta
Verkatehtaan värjäämö oli meidän aina auringonnousuun asti
kiireellä piti rakentaa lava, kantaa kaapit ja lainata piuhat
sillä muusikot saapuivat ajoissa kuten vainajat aina
ja kaikilla oli omat soittimet kohteliaasti mukana.

Pian löysi kitara kellariin unohtuneet langat ja kankaat
ja kalpeat värjärit heräsivät satavuotisesta unestaan.
Kun teit kaiun kivisammioon olit Indigon kuningas,
matkalla Yön Kuningattaren sooloa miksaamaan.

Aamulla putkassa piti väsynyt poliisi meille saarnaa,
sakot olivat kovat ja elämämme kului aivan hukkaan.
Ei meille annettaisi lainaa, taloa tai kunnon työpaikkaa,
tuskin edes aseman vessaa kelpaisimme kuuraamaan.

Emme uskoneet häntä silloin, yhtä vähän uskon häntä tänään.
Rakkautta lainasimme koroitta, työksemme koristelimme
elämää ja sikeästi nukuimme myös keikkabusseissa tai kone-
huoneissa kun festivaalit olivat ohi ja elokuvat palanneet taas
pimeään.

Syksyllä 1979 haaveilimme kunnon kulttuuritiloista, pari taloa ehdittiin myös
vallata ja niiden vinteillä kertoa kummitusjuttuja. Viljamin kanssa päädyimme
lopulta siihen aikaan niin harvinaiseen musiikkiohjelmaan, Hectorin juon-
tamaan Tuubiin jossa nuoruuden innolla saimme tilavaatimuksemme julki.
Ohjelma on edelleen Ylen Elävässä Arkistossa, sen Manserock-jaksossa.

Pyhäjoen vanhassa pappilassa ystävää muistellen
Katariina

*Teksti: Katariina Lillqvist
Kuva: Panu-Pekka Kotila*

In Memoriam (Viljamille)

Teksti: Katja Wallenius
Kuvat: Iris Lehtikainen

PISPALA-PELIKORTIT

RISTISEISKA, PASKAHOUSU, TIKKI TAI RÄSYPOKKA – NYT ON HAUSKEMPAA PELATA, KUN ON PISPALA-PELIKORTIT

Idea Pispala-pelikorteista on hautunut jo vuosien ajan, mutta tositoimiin päästiin armon vuonna 2025. Aluksi tosin näytti, että valmista saattanee tulla vuonna 2035.

Toivosen Juho, idean isä, kokosi pienen porukan asian äärelle. Poppoo kasvoi matkan varrella, jotta valmista tulisi ajallaan. Kortteihin otettavien henkilöiden valinta herätti intohimoja, ja

aineistoa olisi helposti ollut kahteen pakalliseen. Liikkeelle lähdettiin musiikki edellä, mutta mukaan valikoitui myös muita tunteita pispalalaisia ja yhdistysaktiiveja.

”Korteista kumpuaa Pispalan arvot”, toteaa Toivonen ja jatkaa: ”Tämä on taideprojekti, jolla on paikallista ja taiteellista arvoa. Taiteilijat tulivat hyvin toimeen keskenään ja heille annettiin sananvaltaa kohteiden valinnassa.”

Avajaisissa Joanna Lamberg ja Piitse Kovisto.

Melkoinen urakka

Yksi korttitaiteilijoista on **Kajon Risto**, joka suomalaisen taidekoulun lisäksi on saanut oppia tiukkaa venäläistä kuria vaativalta rouvalta. ”Tätä perua on tehokas työtapa ja -moraali. Se johti siihen, että sain tehtäväksi taiteilla puolet korttipakan korteista”, Kajo kertoo.

Tahti oli todellakin nopea, sillä aikaa oli puoli vuotta. Kajo kertoo, että hänelle osuivat muun muassa **Lauri Viita**, **Veikko Niskavaara**, **Petri ”Konna” Kontiola**, **Toivo ”Topi” Autiosaari** sekä **Mirka ”Kapu” Kaakinen**.

”Liikuttavinta oli maalata Kapu Kaakinen, joka oli hyvin otettu valinnasta korttisarjaan. Aika pian alkuperäinen maalaus oli esillä Mirkan muistotilaisuudessa.”

Joanna Lamberg maalasi kuvat viidestä pispalalaisesta. ”Sain itse valita kenet maallaa. Miun hahmoiksi valikoitui Vastavirran **Piitse**, roudari ja jokapaikanhöylä **Wiljammi**, sarjakuvataiteilija **Heinari**, näyttelijätär **Kirsimarja Järvinen** ja basisti **Häsperi**.”

”Korttipakallinen jokereineen ei kyllä mielestäni riittänyt esittämään kaikkia Pispala-pakassa paikkansa ansainneita, mutta minkäs teet”, Lamberg jatkaa. Häntä myös harmittaa jotkin vastoinikäymiset, kuten pieni kirjoitusvirhe.

Elliina Peltoniemellä murtui käsi kesken projektin ja hän oikeakätisenä joutui piirtämään vasemmalla kädellä. ”Onneksi hän on niin taitava, että eipä sitä edes huomaa”, Lamberg toteaa.

Korttien taiteilijat

Kortit ovat taiteilijoiden **Anna Hämäläinen**, Risto Kajo, Joanna Lamberg, **Hannu Mänttari**, **Torsti Niskanen**, **Nino No**, Elliina Peltoniemi, **Sebastian Schultz**, Juho Toivonen, **Seela Vellamo** ja **Hjalmar Viggo Vereinin** käsialaa.

Juho Toivonen kertoo korteista, Mikko Alatalo kuuntelee.

PISPALA-PELIKORTTEJA MYYDÄÄN TÄÄLLÄ:

Kujakolli, Tahmelan K-Market, Tahmelan Huvila, Pispalan kirjasto, Rajaportin sauna, Ieart Verkkokauppa, Riento Shop, Tampere-seura.

Useampi
pispalalainen
on majoittanut turvapaikan-
hakijoita kodissaan.
Majoittaminen voi olla kaunis
kokemus myös majoittajalle.
Kuva: Martin Péchy / Unsplash

Pispalan kodeissa asuu solidaarisuus

*Pispalan yhteisöllinen naapurustokulttuuri
on mehevää maaperää kansainvälistä suojelua
hakeneiden ihmisten auttamiselle tiukassa tilanteessa.
Tällä hetkellä on erityisen paljon heitä, jotka etsivät
Tampereelta kotia. Lukioikäisenä ukrainalaisia yksiossaan
Pispalassa majoittanut Lili kertoo, kuinka kotimajoitus on
majoittajankin elämää rikastuttava kokemus.*

Tällä hetkellä useat kansainvälistä suojelua hakeneet etsivät kotia. Kriisi on erilainen kuin vuosina 2015 ja 2022, jolloin Suomeen saapui ulkomailta tavallista enemmän ihmisiä turvapaikan toivossa. Nyt tilanne on Maahanmuuttoviraston aiheuttama, kun jopa 26 vastaanottokeskusta eli yli kolmasosa lakkautetaan. Pirkanmaalle ei jää yhtään aikuisten vastaanottokeskusta, kun kaksi viimeistä aikuisten yksikköä suljetaan. Näistä ensimmäinen, Valkeakosken vastaanottokeskus suljettiin jo syksyllä 2025, ja Tampereen yksikkö nyt talven aikana.

Suljettavien vastaanottokeskusten asukkailla tarjotaan uusi paikka, jossa majoittua, mutta se saattaa sijaita missä päin Suomea tahansa: esimerkiksi Rovaniemellä tai pienellä paikkakunnalla Itä-Suomessa.

Monet Pirkanmaan vastaanottokeskusten asukkaista ovat ehtineet jo juurtua tänne. He ovat hankkineet työ- tai opiskelupaikan, saaneet ystäviä ja tuttavien sekä kotiutuneet Tampereelle. Tämä kaikki joudutaan aloittamaan alusta tuntemattomassa paikassa, kun heidät sijoitetaan uuteen vastaanottokeskukseen.

Siirto vaikuttaa elämään muillakin tavoilla. Monella pienemmällä paikkakunnalla on hyvin rajatut opiskelu- ja työllistymismahdollisuudet, minkä lisäksi vastaanottokeskusten asukkaissa on lapsiperheitä, jolloin paikkakunnan vaihtuessa myös lapset joutuvat

lähtemään kouluistaan ja päiväkodeistaan.

Yksi vaihtoehto vastaanottokeskusten asukkailla on jäädä kotimajoitukseen Tampereelle. Silloin he voivat jatkaa töissään, kouluissaan ja päiväkodeissaan, eikä heidän tarvitse aloittaa kotiutumis-, tutustumis- ja elämänrakentamisprosesseja kokonaan alusta. Monelle pispalalaiselle turvapaikanhakijoiden majoittaminen kotonaan eli kotimajoittaminen onkin jo tuttua.

Ukrainan sodan jaloista lumiseen Pispalaan

Pispalalainen 23-vuotias kuvataiteilija **Lili** matkusti Euroopassa keväällä 2022. Venäjän täysmittainen hyökkäys Ukrainaan oli alkanut jokin aikaa sitten, ja Varsovan juna-asema oli täynnä Ukrainasta sotaa paenneita ihmisiä.

Lilille konkretisoitui uudella tavalla hänen oma etuoikeutensa asua turvallisessa maassa ja oman kodin merkitys. Pian hänen yksiossaan majoittuikin jo kaksi ukrainalaista.

Lili kävi vielä lukiota, joten kotimajoitus suunniteltiin alun perinkin väliaikaiseksi järjestelyksi. ”Annoin heille sänkyä ja nukuin itse sohvalla. Kysyin myös sen aikaiselta kumppaniltani, voisinko viettää enemmän aikaa hänen luonaan”, kuvailee Lili yksiossaan jakamista majoittautujien kanssa.

Yksiöön saapunut ukrainalainen queer-pariskunta osoittautui ihaniksi ihmisiksi, ja heidän Pispalassa viettämänsä kuukauden aikana heistä ja Lilistä tuli ystäviä. Toinen heistä asuu Tampereella ja on edelleen Lilin läheinen ystävä.

Lili iloitsee siitä, että lähti aikoinaan kotimajoittajaksi. Oman etuuden hyödyntämisestä ja vastuuntunnosta versonut idea osoittautui omaa elämää rikastuttavaksi kokemukseksi. Esimerkiksi Tampereen ja Suomen näyttäminen ukrainalaisille oli innostavaa.

”Sitä alkoi katsomaan asioita itsekä ihan eri silmin, kun moni asia täällä oli heille niin uutta, ja itse olen kuitenkin tottunut näihin maisemiin. He olivat esimerkiksi todella innoissaan lumesta, ja se innostus levisi minuunkin, vaikken normaalisti pidä talvesta ja kylmästä”, Lili kertoo.

”Koin rikkautta, kun sain asua ihmisten kanssa, jotka tulevat itselleni uudesta kulttuurista. He jakoivat kanssani paljon ukrainalaisia ruokia ja kertoivat kulttuuristaan ja kielestään tosi mielenkiintoisia asioita”, hän jatkaa.

Pispala tunnetaan yhteisöllisestä naapurustokulttuuristaan. Oliko Pispalassa erityistä potentiaalia kotimajoitustoiminnan harjoittamiseen? Lilin mielestä ehdottomasti kyllä.

”Täällä on ihan oma jakamisen meininki. Tiedän useampia muitakin pispalalaisia, jotka ovat majoittaneet ihmisiä kotonaan”, hän sanoo.

Maailmalla matkustaessaan häntä itseäänkin on majoitettu ihmisten kotona.

”Tuntuu luonteelta jakaa kaikesta saamastaan vieraanvaraisuudesta takaisin”, Lili sanoo.

Ennakkoon tutustuminen ja omien rajojen miettiminen sujuvoittavat majoittamista

Kun ottaa vieraan ihmisen kotiinsa, on olemassa myös mahdollisuus erilaisille yhteenlöymäyksille. Onkin hyvä miettiä etukäteen, mitkä ovat itselle tärkeimpiä kynnyskysymyksiä ja muutenkin tutustua majoitettaviin hieman etukäteen.

Lili on vegaani, joten hän oli kertonut majoitettavilleen jo hyvissä ajoin toivovansa, että hänen kotonaan ei valmistettaisi liharuokia. Maitotuotteiden käytöstä hän oli valmis tekemään kompromissin.

”Kannattaa muodostaa jonkin näköinen yhteys majoitettavaan jo etukäteen, että tietää millainen henkilö on kyseessä. Silloin molemmat voivat huomioida toistensa tarpeet paremmin. Siitä tulee myös turvallisempi olo, kun tietää toisen jollain tavalla”, Lili vinkkaa.

Kirjoittaja on vapaaehtoisena Kotimajoituksen tuki ry:ssä toimiva pispalalainen.

Kuva: Kotimajoituksen tuki ry

SINUSTAKO KOTIMAJOITTAJA?

Tälläkin hetkellä **Kotimajoituksen tuki ry** etsii ihmisiä, jotka voisivat ryhtyä majoittajiksi. Kotimajoittajat tarjoavat asunnostaan huoneen jollekin Tampereelle kotiutuneelle henkilölle tai pienelle perheelle, jotta he voisivat jatkaa elämäänsä täällä. Kotimajoittajat eivät saa korvausta majoittamisesta, vaan toiminta perustuu solidaarisuuteen ja yhteiseen avunantoon.

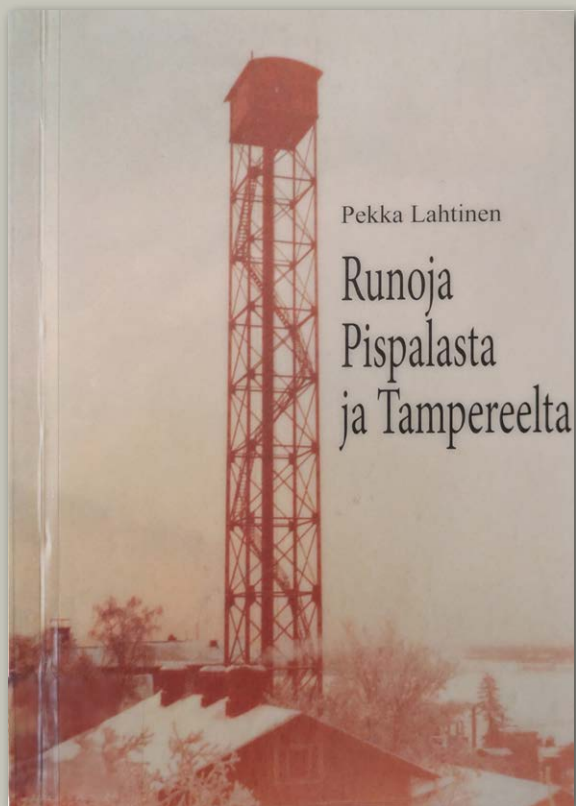
Kaikilla ei tietenkään ole kotonaan tilaa tällaiselle järjestelylle. Jos et pysty itse majoittamaan, tunnetko kenties naapurin, jonka lapset ovat muuttaneet kotoa, sukulaisen, jonka vierashuone tuntuu tyhjältä, ystävän, joka viettää paljon aikaa kumppanin luona tai kenties tuttavaperheen, jonka asunto on tyhjiällä jonkin aikaa?

Jos tunnistat kuvauksesta itsesi tai tuttusi, ota yhteyttä Kotimajoituksen tuki ry:hyn, joka kertoo mielellään lisää. Yhdistys tarjoaa koulutusta ja neuvontaa majoituksen eri osapuolille ennen majoitusta kuten myös sen aikana.

LISÄTIETOJA JA YHTEYSTIEDOT:

www.kotimajoitusverkosto.fi/yhteystiedot/

Teksti: Pispalalaisen toimitus
Runo: Pekka Henrikki Lahtinen
Kuvat: Vapriikin kuva-arkisto

Pispalan runoilija

Pispalassa syntyneen ja koko ikänsä asuneen **Pekka Henrikki Lahtisen** (s. 1932) runoja on julkaistu viime vuosikymmeninä muun muassa *Tamperelaisessa* ja *Tammerkoski-lehdessä*. Hänen runoutensa edustaa Pispalan ja Tampereen rikasta kulttuurihistoriaa kukkeimmillaan.

Lahtisen teksteissä muun muassa seikkaillaan vanhan uittotunnelin maisemissa, tavataan eilispäivän kulkijoita Pispalan valtatiellä, muistellaan kapinakevättä ja – kuten arvata saattaa – pohditaan sitä muutosta, jonka runoilijalle rakas harju on kokenut viimeisten vuosikymmenten aikana.

Kesällä 2025 Pekka Henrikki Lahtinen teki kulttuuriteon ja julkaisi kokoelman *Pekka Henrikin runoja Pispalasta ja Tampereelta* (Mediapinta). Lehdellämme on nyt ilo ja kunnia julkaista yksi kokoelman runoista, joka on sauna-aiheinen Rajaportin saunan 120-vuotisen taipaleen kunniaksi. Runon ”Saunailta” voitte lukea viereiseltä sivulta.

Pispalalaisen seuraavaan numeroon on suunnitteilla myös Lahtisen – todellisen Pispalan runoilijan – haastattelu!

KMarket
TAHMELA

Saunailta

Vuonna kahdeksantoista vallatussa
Pispalassa, proletaarien kotikylässä,
kokemuksista muistot elivät pitkään,
eiväthän rangaistukset mitkään
voineet niitä häivyttää,
kokeneiden aivoihin
luoja tahtoi ne syövyttää.

Vuosikymmeniä myöhemmin
yleisensaunan miesten pukuhuone
lauantai-iltaisin oli varsinainen
tarinatupa, kertojien,
entisten punikkien jutellahan oli
silloin jo lupa;

- tota muistaksää oliko se sillo
kahreksantoistakeväällä
- saunapakettinsa samalla vähän
salaillen aukaisten,
- kuiskasi kaverille, hei kato täällä -
- oli pullo kirkasta saunaeväänä
- ai jassoo totesi toinen,
- kylä se varmaa oli sillo
kapinakeväänä.

Tahmelan Huvilan kirjailijakammio etsii kirjailijoita

*Teksti: Heidi Huhtamella
Kuvat: Anne Kovalainen*

Huvilalla on yläkerrassaan ja siivessään ollut toimintansa alusta lähtien vuokrattavia työtiloja kulttuurialan toimijoille. Vaihtuvuus työtiloissa on ollut pientä, ja Huvilan tunnelmaa pidetään ainutlaatuisena. Nyt Huvilan yläkerrasta on vapautumassa peräti kaksi työtilaa. Huvilan yläkerrassa oleva iso huone on toiminut muun muassa kirjailija **Saara Vallinevan** sekä väitöskirjaa tekevän **Marianne Matilan** työtilana. Marianne on jakanut loppusyksystä 2025 huonetta kirjailija **Anne Kovalaisen** kanssa ja nyt kun hän jättäytyy huoneesta pois, syntyi ajatus kirjailijakammioista.

Huone on ihana, isohko ja tunnelmallinen. Tilasta aukeaa upeat kaari-ikkunat etupihan suuntaan, ja siihen mahtuu useampi henkilö työskentelemään, jopa samanaikaisesti. Annen kanssa syntyikin ajatus kirjailijakammioista kolmelle kirjailijalle.

Nyt käynnistämme haun ja valitsemme Annen kanssa kirjailijat kammioon. Mukaan etsitään pitkäaikaista, yhteistyökykyistä, joustavaa kirjoittamisen ammattilaista, joka kirjoittaa tosimelellä. Mukaan mahtuu vielä kaksi kirjailijaa, jotka ovat valmiita sitoutumaan Tahmelan huvilan toimintakonseptiin.

Kuukausivuokra työhuonekumppania kohden on **130 euroa** ja sisältää sähkön ja wifin. Samalla vuokralainen pääsee osaksi Tahmelan Huvilan yhteisöä. Sopimus alkaa 1. huhtikuuta 2026.

Uudet kumppanit tuovat aina uutta virtaa Huvilalle. Mikäli hyviä ehdokkaita tulee tungokseksi asti, voidaan myös kammion viereinen huone ottaa kirjailijoiden käyttöön. Tähän tilaan otetaan maksimissaan kaksi kumppania, 140 euron kuukausivuokralla henkeä kohden.

Lisätietoja kirjailijakammioista ja ehdoista voi kysyä allekirjoittaneelta osoitteesta **heidi@piiru.fi**. Lisäksi yhteyttä voi ottaa Huvilan tilojen ja saunojen käytöstä yksityistilaisuuksiin.

Kirjoittaja on Pirkanmaan rakennuskulttuuriyhdistyksen puheenjohtaja ja Tahmelan Huvilan vetäjä.

Kaari-ikkunoin varustettu isohkoon huoneeseen etsitään pitkäaikaisia, yhteistyökykyisiä ja joustavia kirjoittamisen ammattilaisia työhuonekumppaneiksi.

Sopimus alkaa huhtikuun alusta.

Myös viereinen huone voidaan tarvittaessa ottaa käyttöön.

PISPALAN KIRJASTO

LAINAA monipuolisesta kokoelmastamme

LAHJOITA ylimääräiset kirjasi kaikkien iloksi ja hyödyksi

TULE tapahtumiin: taidenäyttelyitä, kirjailijavieraita, lautapelitapahtumia, lukupiiri, ym

OSTA kirjoja Pispalan Kirjastoyhdistyksen antikvaarisesta verkkokaupasta sekä kirjaston myyntipöydiltä eri tapahtumissa. Tuet samalla Pispalan Kirjastoyhdistys ry:n toimintaa

Pispalan kirjastolla voit tulostaa, skannata, lukea päivän lehdet ja käyttää asiakastietokoneita

Pispalan kirjasto

Pispalan valtatie 21
puh. 050 3265904
Avoinna ma-pe klo
11-18

pispalan.kirjastoyhdistys@gmail.com
facebook.com/Pispalankirjasto
instagram.com/pispalankirjasto
antikvaari.fi (Pispalan
Kirjastoyhdistys)

Pispalan lastenkirjasto

Tahmelan Huvilalla
Uramonkatu 9
Virkailija paikalla
keskiviikkoisin klo 11-16

KUJAKOLLI

**TAHMELAN
VIERTOTIE 2,
33240 TAMPERE**

**AVOINNA
MA-TI 14-24
KE-SU 13-02**

Teksti: Erica Haukka
 Kuva: Hanna Pielikko

HIRVITALO

NOT JUST ANY OLD HOUSE IN THE NEIGHBORHOOD

The significance of Hirvitalo is much more elaborate than I had expected, and the people from different places in life meet at Hirvitalo. I have also felt the care and passion that the volunteers put into the program and in the events.

As I was looking for an internship place that was focused on community-building through arts and culture, I found Hirvitalo. It has now been just over a month that Hirvitalo and I have become closely acquainted. Hirvitalo is part of the neighborhood, sprouting life through the work of staff, volunteers and members of the community. Together they bring forth the activities, meals and events for the whole community.

Hirvitalo has some permanent employees, as well as student placements for practical training, language immersion and work experience. Volunteers fill in the roles of chefs, repairmen, event organizers, social media contributors, illustrators, graphic designers and even gallerists. There are always new people to meet

and stories about people's lives to hear. Everyone's contribution to Hirvitalo is highly valuable!

House meetings take place every week and everyone is welcome to attend. During these meetings a weekly schedule is planned, and upcoming events are organized. Planning together offers also an opportunity to connect. For example, we have discussed what is Hirvitalo for each one of us? Answers varied from an open space to connect, a kitchen, a sauna, a place for empathy, to a community with our neighbours to strengthen our ties with one another. Afterward I thought that significance of Hirvitalo is much more elaborate than I had expected, and the people from different places in life meet at Hirvitalo.

How about the role of the workers and why are they so important? From a practical standpoint, if no one is there, nothing will happen. In my short time at Hirvitalo, I have realized the place is more than a functional operation of the programs and events. A volunteer-based program such as Hirvitalo provides value to the community through building interpersonal relationships and wellbeing to the people within its reach.

As I have come to know the volunteers, I have felt the care and passion that they put into the program and in the events. Seeing the volunteer's inspiration and optimism is contagious and spreads into the community. Hirvitalo offers a place to connect with various ages of people from different points, creating a versatile group that draws from their diverse skills and experiences. This is a strength that allows the group to serve the people in their community. Diversity within the program and its participants reflects how Hirvitalo is a safe place for everyone to come visit and to participate. The charm of Hirvitalo are the stories of the people, their passions and their dreams, while finding community through the shared passion for contributing to the lives of others.

044- 9818120
tmsanna.nenonen@gmail.com
instagram.com/sanna.nenonen/
www.sannanenonen.fi

HALUATKO NÄKYÄ?

- esitteet, flyerit, käyntikortit, lehtimainokset
- verkkosivut, mainosmateriaalit, animoinnit
- logot, infografiikat, kuvitukset jne.

Heinätori
-ravintola, restaurant-
Pyynikintori 5, Tampere
puh. (03) 212 1205
www.heinatori.com

Jouluikkunakuvat:
Katja Villemonaix

Pispala-Tahmelaan joulukalenteri-ikkunat ovat taas ihailtavissa.

Pitkin poikin Pispalaa ja
Tahmelaa avautuu asukkaiden
ja yhteisöjen loihtimat
joulukalenteri-ikkunat tai asetelmat.

Osoitteet ja kuvia löy-
dät Facebook-sivulta
Pispala-Tahmelaan joulukalenteri-ikkunat
Lähdehän reippailemaan!

Kuvaaja:
Tiina Huuhtanen
(Vapriikin kuva-arkisto)

Teksti: Elina Renko
Kuvat: Hanna Pielikko

Eeva-Liisa Grönlund (vasemmalla) Hirvitalolla poikenneen lidan seurassa.

Erityinen vierailu Hirvitalolla

Millainen koti Hirvitalo oli yli puoli vuosisataa sitten? Se selvisi, kun talon entinen asukas kävi kylässä ja kahvittelemassa ajan kanssa.

Vapun tienoilla Tahmelassa koettiin iloinen kohtaaminen, kun 1940–1960-luvuilla Hirvitalon rakennuksessa asunut **Eeva-Liisa Grönlund** tuli vierailulle lapsuudenmaisemiinsa. Tapaamisen järjesti Pispalan vanhat talot -hankkeen projektipäällikkö **Hanna Pielikko**.

Grönlund on toki käynyt aiemminkin Hirvitalolla, mutta edellisestä kerrasta on jo aikaa. Silloin hän toi lahjaksi päärynäpuun taimen samasta puusta, joka oli aikoinaan siirretty talon pihalta uuteen asuinpaikkaan. Talon väki yritti suojella päärynäpuuta eri toimin, mutta lopulta se ei menestynyt vilkkaassa paikassa. Moni muu kasvi onneksi menestyy siinä.

Talon tarinoita

Olimme ajatelleet, että vierailu saattaisi kestää tunnin tai pari, ja kiertäisimme hieman taloa ja pihaa. Mielenkiintoista historiaa löytyi kuitenkin niin paljon, että aikaa taisi vierähtää yli neljä tuntia, ja välillä juotiin pullakahvit.

Eeva-Liisa Grönlund kertoili mielenkiintoisia seikkoja meille vanhojen talojen ystäville. Kellarissa on ollut vanhanaikainen sauna, jossa istuttiin korkealla katonrajassa, hieman kuin Rajaportilla. Keskellä saunaa on sijainnut kaivo, josta vesi otettiin. Grönlundin isä uudisti saunaa ja asensi pukuhuoneeseen radion kaiuttimet, jotta tytöt voisivat lauantai-iltaisain kuunnella suosittua radio-ohjelmaa.

Toinen kaivo sijaitsi pihassa. Se oli Grönlundin kertoman mukaan täytetty jossain vaiheessa kaikenlaisella tavaralla ja romulla, ja sinne oli pispalalaiseen tapaan jopa heitetty purjelaivan pienoismalli. Pihasta löytyy siis kätkeytyjä aarteita.

Omenapuita oli piha-alueella kasvanut useita kymmeniä. Nyt on jäljellä kolme, ja pihapiirissä voidaan edelleen syödä samanlaisia omenoita kuin Gröndlundin perhe 1940-luvulla.

Talo perheen kotina

Perheitä oli asunut talossa monta sukupolvea kolmessa eri kerroksessa. Kauniit kakluunit ovat vielä jäljellä, ja niillä talo lämmitetään edelleen. Grönlund kertoi, missä ennen sijaitsi ikkunoita, eikä olisi kaikkia arvannut.

Grönlundin äiti oli ollut sosiaalinen henkilö, ja kyläläisiä tuli usein kahveille. Kylän pojilla oli harrastuksena hajottaa katulamppuja heittämällä niihin kiviä, ja lamppujen korjaajat kävivät kuulemma usein kahvipöydässä.

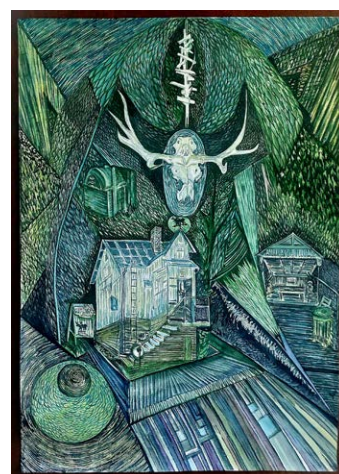
Talon ympärillä kasvoi paljon minttua, joka tuoksui huumausainetta, ja piharakennuksessa oli perinteiseen tapaan ollut kanala ja ulkokuussi.

Eeva-Liisan vanhemmat **Eero** ja **Helmi Grönlund** vaihtoivat omakotitalonsa Rakennusliike Tasa Oy:n kanssa kerrostalo-osakkeeseen Raholassa, ja sen jälkeen rakennusliike myi talon kaupungille.

Mahtoi olla outoa nähdä vuosikymmenten jälkeen lapsuudenkotinsa taidekeskuksena. Asiaa voi lievittää se, että Eeva-Liisa Grönlund sattuu myös maalaamaan tauluja, ja hän on pitänyt näyttelyn Hirvitalolla. Lisäksi talosta on haluttu pitää hyvää huolta, ja se on tärkeä ja tuttu sadoille tai tuhansille ihmisille.

Eeva-Liisan haastattelu on kuunneltavissa Soriseva harju -podcastissa (Youtube ja Spotify), jossa on paljon muitakin haastatteluja Pispalasta – myös Hirvitalon väen.

Paikallisten taiteilijoiden teoksia on painettu postikorteiksi ja myydään Hirvitalolla, sekä tulevaisuudessa myös Tahmelan K-Marketissa. Kuvassa olevan teoksen on tehnyt Suva.

Pihan kaavoituksesta

Kuten viime keväänä selvisi, Tampereen kaupunki haluaa kaavoittaa Hirvitalon pihan ja viereisen tontin niin, että alueelle nousisi kolme uutta asuinrakennusta.

Pispalassa on keväästä lähtien kerätty adressia, jotta alue pysyisi yhteiskäytössä. Lisäksi asiasta oli mahdollista lähettää mielipide kaupungille.

Kaavoitusarkkitehti kertoi mielipiteitä kertyneen niin paljon, että niiden käsittely oli kesken vielä elokuussa. Hän myös sanoi, että kaavaluonnoksen julkaisu menee ensi vuoden alkupuolelle. Tällöin voi taas lähettää mielipiteitä. Sen jälkeen seuraa vielä kolmas kierros, jolloin kaavasta voi tehdä valituksia, jos se ei miellytä.

Tässä kohtaa kiitos kaikille, jotka ovat allekirjoittaneet adressin tai lähettäneet mielipiteen kaupungille!

PIRKANMAAN RAKENNUSKULTTUURIYHDISTYS RY

Huvilalla tapahtuu

OSALLISTAVA KULTTUURITILA KAIKENIKÄISILLE

Musiikkia, teatteria, kirjailijavieraita, julkkareita, erilaisia tapahtumia

(tapahtumat@tahmelanhuvila.fi)

• **GALLERIA** Kuukausittain vaihtuvat taidenäyttelyt

• **KAHVILA** (kahvila@tahmelanhuvila.fi)

• **SAUNA** yleinen sauna ti, to, su sekä tilausauna

• **TYÖTILAT** työtiloja vuokrataan kulttuuritoimijoille • **LASTENKIRJASTO & GALLERIA LASTENKIRJA**

Tahmelan Huvila • Tahmelan Huvilan Kahvila • Tahmelan Huvilan Sauna

tahmelanhuvila • tahmelanhuvilankahvila • huvilansauna

Tahmelan huvila

WWW.TAHMELANHUVILA.FI

Uramonkatu 9, 33240 Tampere

Lähde mukaan
haastattelijaksi sponsoriksi tai
yhteistyökumppaniksi!
KUUNTELE PODCAST
Spotifyssa tai YouTubeissa:

PYSYVÄ
KORJAUSRAKENTAMISEN
OPPIMISYMPÄRISTÖ JA
VIERAILUKOHDE

Kursseja ja luentoja • Juhla- ja neuvottelutilaa •
Piirun Oppimisympäristö & QR-koodikierros •
Varaosapankki • Korjausrakennuspalvelut

RAKENNUSKULTTUURIKESKUS PIIRU Ota yhteyttä:
info@piiru.fi tai p. 050 461 0106
Ilmoittaudu kursseille: piiru.nettilomake.fi

Käy myös katsomassa www.pispalanvanhatalot.fi

Piiru

rakennuskulttuurikeskus_piiru

Rakennuskulttuurikeskus Piiru

WWW.PIIRU.FI

Uittajankatu 10, 33250, Tampere

POIKKEA PIIRULLA!

AVOINNA: MA, KE ja PE 11–17
TI ja TO 11–20, SU 12–20
(Saunat auki klo 21 asti)

AVOINNA: MA-TO klo 10–15
Ryhmillä sop. mukaan

#piirunverranparempikannatusjäsen

Tue toimintaamme - liity jäseneksi!

(kts. lisää:
WWW.PIIRU.FI/JASENYYS)

kannatusjäsen - jäsenmaksu 50 €, tilinro FI02 5732 7420 0714 73 / MobilePay: #19495 yhteisöt -
hakemus info@piiru.fi, liittymismaksu 100 €, jäsenmaksu 50–400 € liikevaihdon mukaan.

ROHKEILLE KOTIUNELMILLE

INTOHIMONA VÄRIT JA TUNNELMA.

Ansoitset parasta
VALITSE TESTIVOITAJA

FRENCHICPAINT.FI

Rajaportin sauna 120 vuotta, Pispalan saunayhdistys 37 vuotta – pian!

Teksti: Pispalan saunayhdistyksen työryhmä

Kuvat: Rajaportin saunan arkisto

Rajaportin sauna täyttää ensi vuonna 120 vuotta. Sen pelastanut saunayhdistys toimii edelleen aktiivisesti, ja suuren juhlan sijaan järjestetään monta pienempää tapahtumaa. Uudet jäsenet ovat tervetulleita mukaan toimintaan!

Pispalan saunayhdistys ry on perustettu vuonna 1989 vaalimaan ja säilyttämään perinteistä saunakulttuuria Pispalassa. Ensi töikseen se pelasti Suomen vanhimman yleisen saunan eli Rajaportin saunan purkamiselta ja elvytti sen toiminnan.

Yhdistys vastaa edelleen Rajaportin saunan ja saunakahvilan toiminnasta sekä järjestää muun muassa juhlia, yleisötilaisuuksia ja näyttelyjä. Toimintaa ja kunnossapitoa hoidetaan hyvässä yhteistyössä rakennukset omistavan Tampereen kaupungin kanssa, ja sauna on nykyään osa kaupungin kulttuuritilojen verkostoa.

Rajaportti on tärkeä osa Tampereen roolia Suomen saunapääkaupunkina ja vetää kulttuurimatkailijoita kaikkialta maailmasta. Toimimme myös Suomen saunayhteisöjen Saunarinki-verkostossa, jossa rakennetaan nyt SaunaRoutea, sauna-aiheista kulttuurireitistöä matkailijoille. Saunan rakennuksilla on myös valtakunnallinen historiallinen arvo, ja ne on suojeltu rakennusperintölailla vuonna 2023.

Jakamistalouden ja sosiaalisen saunomisen uranuurtaja

Pispalan saunayhdistys vaalii vanhoja yleisten saunojen saunomisperinteitä Rajaportilla. Sen sijaan, että jokainen lämmittäisi oman saunansa, Rajaportilla kylvetään yhdessä. Samalla muistetaan saunarauha.

Ison kivikiukaan löylyjen ohella ainutlaatuista on myös saunan monipuolisen asiakaskunnan muodostama avoin ja keskusteleva sosiaalinen ilmapiiri.

Saunarakennus on säilytetty lähes alkuperäisessä asussaan. Tila ei ole esteetön. Vanha ulkoasu kätkee kuitenkin uumeeniinsa uutta tekniikkaa, jonka ansiosta lämmitykseen tarvittava puumäärä on saatu lähes puolitettua. Kiukaan ja rakennuksen säännöllinen huolto pidentää rakennuksen elinkaarta ja samalla lisää asiakkaiden viihtyvyyttä.

Talkootyötä ja työllistämistä

Yhdistyksen jäsenten lämmittämät ensimmäiset löylyt sihisivät Rajaportilla itsenäisyyspäivänä 1989, ja siitä alkaen itsenäisyyspäivä on ollut yhdistyksen juhlapäivä. Yhdistyksen alkuaikoina sauna lämmitettiin lauantaisin, ja vähitellen saunapäiviä lisättiin päivä päivältä, jotta välttyttäisiin ruuhkilta. Sauna lämmitettiin talkootyönä.

Nykyisin sauna lämpiää neljästi viikossa, minkä lisäksi välipäivinä on tilaussaunoja. Uusimpana ovat tulleet sekasaunat joka kuukauden viimeisenä torstaina sekä hiljaiset saunatunnit kuun viimeisenä keskiviikkona klo 14-16.

Talkoolaisten lisäksi saunalla on ollut vuosien varrella yhdistyksen palkkatuella työllistämää lämmittäjiä, joista monet ovat suorittaneet opintoja työn ohessa. Yhdistys on tarjonnut myös siviilipalveluspaikkoja. Nykyään saunaa lämmittävät vakituiset, saunan palkkaamat työntekijät.

Kulttuuria ja juhlia

Ahkeran saunomisen lisäksi saunayhdistys on järjestänyt paljon tapahtumia ja juhlia. Vakiintunein niistä on Suomalaisen saunan päivän juhla kesäkuun toisena lauantaina. Sitä on juhlittu Rajaportilla jo noin 20 vuotta, ja sen aloittaa aina valtakunnallinen Saunarahauhan julistus. Ensi vuoden 120-vuotisjuhlallisuuksia vietetään useiden pienimuotoisten tapahtumien sarjana. Niistä tarkemmin seuraavalla aukeamalla.

Sen jälkeen, kun yhdistys avasi saunakahvilan vuonna 1998, on myös pikkupurtavien ja juomien nautinta kuulunut saunomiseen Rajaportilla. **Markku Konttinen** on loihtinut kahvilaan harvinaisen laajan pienpanimo-oluiden valikoiman. Kesäkuussa Rajaportilla kokoontuu sahdinvalmistuksen Tampereen karsintakilpailun raati, jonka valitsema voittaja pääsee osallistumaan valtakunnalliseen kilpailuun.

YHDISTYKSEEN MUKAAN?

Tule mukaan yhdistystoimintaan! Meitä on täällä toista sataa, mutta lisää mahtuu joukkoon. Jäseneksi haetaan tekemällä vapaamuotoinen hakemus, joka toimitetaan sähköpostilla osoitteeseen saunayhdistys@rajaportti.fi tai saunan postilaatikkoon. **Muista antaa yhteystietosi!**

Saunan lauteilla tutustuu erilaisiin ihmisiin, jopa maapallon toiselta puolelta tulleisiin saunaharrastajiin. Auttavia käsiä tarvitaan aina tapahtumien järjestämisessä, ja mitä kummallisemmille taidoille on käyttöä mitä oudoimmissa yhteyksissä. Kuvien, tarinoiden ja muiden tallenteiden tekeminen eri kanaviin on aina iloinen asia. Myös saunan huolto- ja kunnostustöihin kaivataan aika ajoin apuvoimia ja eri alojen asiantuntijoita.

Lue lisää: Verkkosivut: www.rajaportti.fi

Saunan verkkoarkisto: www.rajaportti.fi/arkisto

Facebook: Rajaportin sauna -ryhmä • Instagram: [@rajaportinsauna](https://www.instagram.com/rajaportinsauna)

SAUNA

Sauna Pispalassa

Rajaportilla avattu yleisön käytettäväksi, keskiviikkoisin ja lauantaisin. Saunottaja saa paikan samassa paikassa. 25149 Lahtinen.

120-vuotisjuhlavuosi tuo mukanaan useita pieniä tapahtumia

Rajaportin sauna täyttää ensi vuonna 120 vuotta. Tällä kertaa emme järjestä yhtä suurta juhlaa vaan useita pienempiä tapahtumia, jotta mahdollisimman moni saunan ystävä voi tulla nauttimaan maankuuluista löylyistä ja erityisohjelmasta.

Juhlavuoden aikana saunalla tapahtuu joka kuukausi jotakin erityistä. Vuoden varrella nostamme esiin saunan historiaa ja perinteitä, huomioimme erilaisia ihmisryhmiä ja tarjoamme löylyt myös niille, joille ne eivät muuten olisi helposti saavutettavissa.

Vuoden aikana on luvassa monenlaista koettavaa. Kannattaa ottaa jo nyt hyvissä ajoin Rajaportin saunan somekanavat seurantaan, sillä juhlavuoden kuulumisia ja tapahtumia jaetaan siellä pitkin vuotta. Myös saunan nettisivuilta ja ilmoitustaululta näet tulevat tapahtumat kuukausittain.

Rajaportin sauna toivottaa hyvää joulua ja onnea vuoteen 2026!

Normaalit aukioloajat:

ma ja ke klo 16 – 22

pe ja la klo 14 – 22

Loppuvuoden aukioloaikojen erikoispäivät:

to 18.12.2025 sekasauna klo 16 – 23

ke 24.12.2025 jouluaatto klo 12 – 18

ke 31.12.2025 klo 14 – 22

hiljainen sauna klo 14 – 16

Pispalan henkeä isolla kirkolla

Pitkän linjan toimittaja ja kuvittaja Laura Salama vieraili lokakuun lopulla Pispalan kirjastolla tuoreen lyhytproosateoksensa ”Keni meni jo” (Nastamuumio, 2025) kera. Vierailu innosti Pispalalaisen päätoimittaja Jussi Lahtisen istumaan Salaman kanssa alas. Mikä on stadin kasvatin suhde sukunsa maisemiin Pispalaan?

”Pispalassa on suvun juuret, mummo on syntynyt haulitornin juurella siinä punaisessa rakennuksessa. Isäni on harjulla viimeksi asunut silloin, kun mä olin teini. Mä olin siis Pispalassa ennen kaikkea viikonlopputeininä”, selventää **Laura Salama** suhteitaan Pispalanharjuun istuuduttuamme helsinkiläisen kulttuurikuppilan loossiin.

Laura Salama kulttuurikuppilan loossissa. Kuvaaja Jussi Lahtinen

Harju on ollut Salamalle tuosta asti rakas paikka, josta hän löytää myös yhdet juurensa. Siksi on mielenkiintoista pohtia, löytyykö Pispalan vapaa henki hänen taiteestaan.

Hetkessä piirtäjä

Laura Salama on toiminut lukuisissa ammateissa, mutta pisimmät työuransa hän on tehnyt kuvittajana ja toimittajana. Omia julkaistuja kirjoja hänellä on tällä hetkellä kuusi. Tuotannosta löytyy muun muassa ”tosilyhytproosaksi” kuvailtu *Tänään* (Nastamuumio, 2019) sekä mieleenpainuvasti nimetty teos *Kommarikakaran Helsinki* (Reuna Kustannus, 2017). Jälkimmäisen nimi oli Salaman mukaan ”tsoukki”, josta kustantaja innostui. ”Kirjahan ei tästä kerro”, kirjailija naurahtaa.

Kommarikakaran Helsinki -teos alkoi syntyä, kun Salama palasi 2010-luvun alussa takaisin Helsinkiin asuttuaan pitkään maaseudulla. Kun paluu rakkaaseen kotikaupunkiin konkretisoitui, hän lähti pyörällä kiertelemään lapsuuden ja nuoruuden maisemia, ja –”piirtäjä kun on” – hän alkoi luonnostella tussipiirroksia näkemästään ja kokemastaan. Mukaan tuli tekstiä oman elämän eri vaiheista sekä itse kaupungista.

Hetkessä piirtäminen ex tempore on Salamalle ominaista, ja hän on ikuistanut näitä hetkiä myös esimerkiksi Tampereen Työväenkirjallisuuden päivältä sekä vaikkapa mökkiyhteisö Kivinokkalaiset ry:n kokouksista. Onpahan Salama julkaissut teoksenkin *Kesä Kivinokassa* (Nastamuumio, 2015). Se kertoo kiehtovasta mökki-idyllistä aivan urbaanin Kalasataman kupeessa.

Naapurin elämä liesituulettimen kautta

Laura Salaman kirjoittamis- ja piirtämisprosessit vaihtelevat kirjasta toiseen. Joskus teos syntyy nopeasti ja joskus taas ei-niin-nopeasti.

Hänen uusimman, *Keni meni jo* -kirjansa (Nastamuumio, 2025) matka on ollut pitkä: teoksen tekstit näkivät päivänvaloa jo vuonna 2008. Kirjassa yhdistyvät kuvat ja teksti sekä huumori ja vakavat aiheet.

Keni meni jo koostuu yhden kerrostalon naisten tarinoista, jotka kaikki ovat tavalla tai toisella jumissa. Yhden elämä on vailla tarkoitusta, joten hän kuuntelee toisten elämää liesituulettimen kautta. Toisen arjessa tärkeässä osassa on hoivarobotti. Mukana on myös juopottelevia ukkoja, sandwich artisteja ja salitreeniä. Kirjan nimi viittaa Barbien Keniin, joka tässä kirjassa on poissa kotoa, lähtenyt johonkin.

Laura Salama tekee suurimman osan piirroksistaan tusseilla ilman tietokoneen avustusta. Tussi on piirrosvälineenä kiehtova. Jos viiva menee pieleen, niin se on siinä – backspace-nappulaa ei ole olemassa. Kaikki tussiteokset ovatkin täysin uniikkeja.

Pispalan henki isolla kirkolla

Keskustelu kääntyy uudestaan Pispalaan. Laura Salaman on vaikea sanoa, mikä Pispalassa on parasta.

”Joka kerta menen tietenkin Punaisten muistomerkille, siellä sukulaisenikin ovat tapelleet – ja tietysti se näköala. Tuossa oli se talo, missä nuorina bailattiin, tuosta lähdettiin sottiisiin”, hän kertoo.

”Ja toinen on katsoa Näsijärvelle, siellä mun mummo on soutanut verkkoja, eikä ikinä ehtinyt kansakouluun ajoissa”, muistelee Salama ja jatkaa:

”Isäni isoisa **Martti** oli kalastaja ammatiltaan. Hän oli vuoden 1918 sodan jälkeen vankileirillä, eikä enää pystynyt syömään. Tämän jälkeenkään ei enää muu ruoka kuin kala maistunut, ja hän vaihtoi ammattia kalastajaksi.”

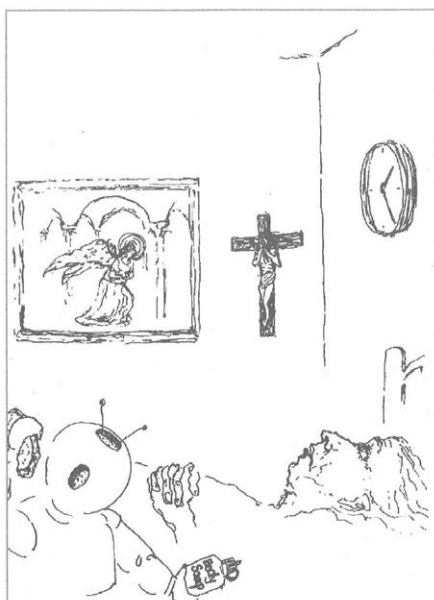
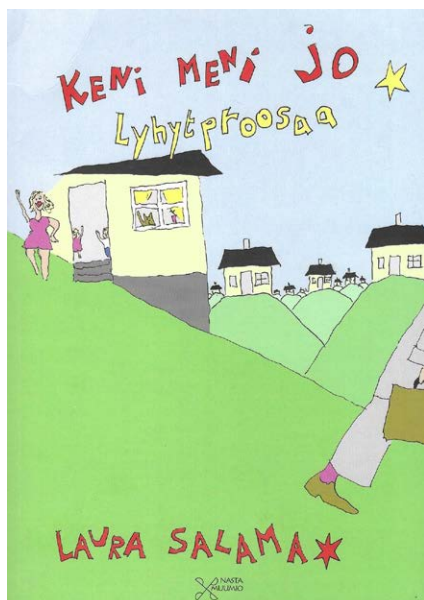
Laura Salaman isä **Hannu** on aikanaan luonut suuria kertomuksia Pispalasta ja sen historiasta. Olisiko Lauralla kiinnostusta tarttua sukunsa – esimerkiksi Martin – historiaan piirroksin ja kuvin?

”Joo, historia kyllä kiinnostaa, ehkä tartun äitini vaiheisiin. Äiti on muuttanut monta – olikohan viisitoista – kertaa ennen itsenäistymistään kotoaan”, Salama sanoo.

Seuraavan teoksen aihe on kuitenkin Eevan metamorfoosit. Se kertoo naisesta, joka muuttuu välillä mansikaksi, välillä kirjolehksi ja välillä mittarimadoksi.

”Se tavallaan kertoo naisen tarinaa yleisellä tasolla, kuinka paljon pitää sopeutua”, Salama pohtii.

Vaikka Laura Salama on stadin gimmoja, hänestä huokuu tietynlainen pispalalaisen kirjallisen kulttuurin henki. Hänen punainen sukuhistoriansa, vapaa sielunsa ja oman tien kulkijan asenteensa tuovat mieleen parikin pispalalaiskirjailijaa, jotka lopulta päätyivät Helsinkiin ja muuttivat pääkaupunkiseudunkin kirjallista elämää. Voikin väittää, että Lauran teoksissa virtaa **Lauri Viidan**, Hannu Salaman ja **Hassan Blasimin** henki.

Lisätietoa tuoreesta
Keni meni jo -teoksesta
löytyy kustantajan
verkkosivuilta

<https://nastamuumio.fi/>

Robotti hoitaa ikääntyvää naista Laura Salaman kerrostalossa.
Kuva *Keni meni jo* -teoksesta.

Teksti ja kuva: Jussi Lahtinen

Tiedon valtavyöly on tietolaari Pispalasta

Internet on ollut olemassa aina 1960-luvulta lähtien, mutta nykyisen kaltaisena koko kansan tietolähteenä se alkoi yleistyä 1990–2000-lukujen vaihteessa. Tästä asti myös Pispalan aktiivit ovat olleet ajassa kiinni rakentaessaan Pispala-aiheisia verkkosivuja. Pispalalainen kokosi verkon Pispala-sivustot yhteen ja perkasi, mitä ne ovat syöneet.

Internet on ihastuttanut ja vihasuttanut meitä tavallisia kansalaisia jo vuosikymmeniä. On varsin vaikeaa kuvitella enää elämää ilman jatkuvaa yhteyttä digitaaliseen maailmaan.

Samalla tapamme käyttää Internetiä ovat muuttuneet viimeisen viidentoista vuoden aikana. Nykyään vietämme ylivoimaisesti suurimman osan ajastamme ylikansallisten yhtiöiden tuottamien verkkopalveluiden parissa, emmekä juurikaan poistu Microsoftin, Alphabetin (Google), Applen, Metan, Netflixin ja Amazonin sivustoilta tai sovelluksista eli ”äpeistä”.

Suurten Sosiaalisten Medioiden varjoon jää helposti verkon historiallinen selkäranka: vapaaehtoisvoimin rakennetut itsenäiset verkkosivustot, joiden uumenista löytyy valtavasti rakkaudella koottua artesaanisäilyä. Myös Pispala on saanut osansa tästä digitaalisesta kulttuurista.

Historian havinaa

Pispalalaisen verkkosivustojen yksi klassikko on Punainen Pispala-verkkosivusto. **Jarmo Mäkilän** (ulkoasu ja tekninen toteutus) ja **Osmo Sounelan** (tekstit ja kuvien kuraattori) sivusto on oikea aarreaitta alueen historiasta kiinnostuneille. Sivuston suuri ansio on se, miten tiiviit harjun historian yleisesitykset yhdistetään valokuva- ja muihin dokumenttiaineistoihin. Esimerkiksi syväluotaavat henkilökuvat tuovat arjen historian lähelle. Valitettavasti

2000-luvun ensimmäisen vuosikymmenen aikana tehty sivusto on hieman teknisesti vanhentunut ja kaikki linkit eivät enää toimi. Tämä ei kuitenkaan vähennä Mäkilän ja Sounelan suurtyön arvoa. Sivuston sisällöstä pitäisi toimittaa kirja!

Muuten Pispalan kiehtovaa verkkohistoriaa voi löytää esimerkiksi Rajaportin saunan, Pispalan karnevaalien, Pispalan asukasyhdistyksen, Lauri Viita -museon ja Pispalan Moreenin sivustoilta. Näistä erityisesti Rajaportin saunan verkkoarkisto on järjestyttävän mielenkiintoinen kokonaisuus, jossa suomalaisen saunakulttuurin yli vuosisatainen perintö herää henkiin tarinoiden, lehtileikkeiden, videoiden ja muun aineiston avulla. Myös karnevaalien verkkosivustolta löytyvät eri vuosikymmenten ohjelmistot ja julkisteet ovat mahtava kokonaisuus. Lauri Viita -museon sivujen uumenista taas löytyy ilmaiseksi ladattava pdf-helmi: **Lauri Viidan Moreenin** (WSOY, 1950) englanninkielinen käännös *Earth's Hardy Chatters* (The Lauri Viita Society, 2020). Oma lukunsa on luonnollisesti verkkopispalalainen-sivusto, josta löytyvät muutamaa vanhaa yksittäisnumeroa lukuun ottamatta kaikki kotiseutulehtemme numerot digitoituna.

Kauniit talot kunniaan

Viime vuosien kenties suurin ponnistus on ollut vuonna 2022 alkunsa saanut Pispalan vanhat talot -hanke, jonka verkkosivuilla pääsee tutustumaan yli 30 yksityiseen ja julkiseen pispalalaiseen

Jos kävelykierrokset kiinnostavat enemmänkin, niin Tampereen kaupungin sivuilta löytyvät merkittävien pispalalaiskirjailijoiden **Hannu Salaman** ja Lauri Viiden raittien verkkoversiot. Mielenkiintoisia vanhoja kuvia harjulta taas löytyy pispala-fi-verkkosivuston Pispalan valokuvia -osiosta. Pispala.fi on muutenkin vierailemisen arvoinen, ajan patinaa henkivä sivusta, jossa on esimerkiksi kiitettävän aktiivisesti edelleen päivittyvä Harjun tapahtumakalenteri.

Vaikka pispalalaiset ovat tunnettuja pioneerihengestään, on 2020-luvulla suuri osa harjumme verkkosisällöstä ylikansallisten sosiaalisten medioiden alaisuudessa. Yksi hienoimmista nykyhankkeista on YouTube- ja Spotify-palveluissa kuunneltava Pirkanmaan Rakennuskulttuuriyhdistys Piirun Pispala-podcast Soriseva harju. Vuonna 2023 aloittaneessa podcastissa on jo yli 60 jaksoa.

Faija anna mun ajaa mökkitie

Pispala-aiheisten verkkosivujen läpikäyminen oli tietyllä tavalla nos-
talginen kokemus. Vaikka sosiaalisen median alustat ovat käteviä
ja trendikkäitä, niin itsenäisissä verkkosivuissa on tiettyä taikaa. Jo-
kainen niistä on omalla tavallaan originelli. Kehotankin kaikkia su-
keltamaan verkkopispalalaisuuden ytimeen ja surfailemaan edellä
esitellyille sivuille. Sivut löytyvät googlaamalla, mutta olen kerännyt
ne myös yhteen tekstitiedostoksi, joka ladataan lehden julkaisun
aikoihin numeron digiversion yhteyteen verkkopispalalainen-sivus-
tolle (<https://www.pispala.fi/pispalalainen>).

UUTTA - NYT

TAPAHTUMAKALENTERI

YHDISTYKSET

KADUNNÄYTSUUNNITTELU

PISPALAINEN-LEHTI

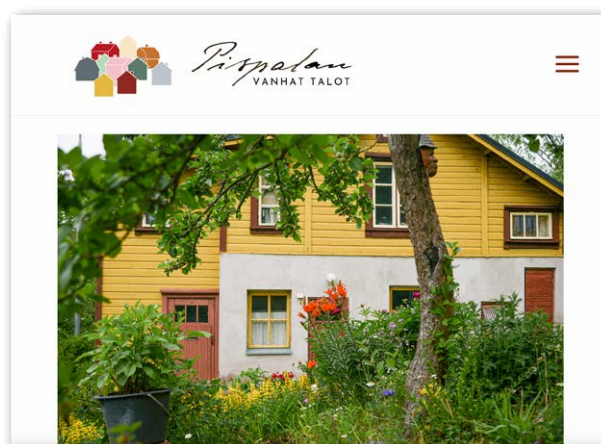
HISTORIA

KARTAT-KUVAU

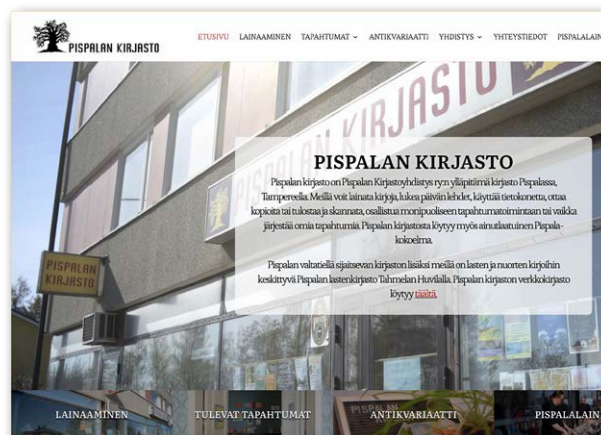
Uutta nyt • Tapahtumakalenteri • Kaupunkisuunnittelu • Historia • Yhdistykset • Pispalalainen-lehti • Kartat ja kuvat

© Pispalan asukasyhdistys

<https://www.pispala.fi/>

<https://www.pispalanvanhattalot.fi/>

<https://pispalankirjasto.fi/>

<https://pispala.fi/historia/punainenpispala/>

Pispalaan syntyi pikkupaahtimo Pipa

Nuuksiolaisesta satulavarastosta tuli pieni paahtomökki ja kahvi puoti, kun Hanna ja Hannu Malkila tarttuivat unelmaan kahvipaahtimosta.

Huhtikuussa Pispalaan muuttanut **Hanna Malkila** päätti tänä vuonna tehdä jotain, mistä oli haaveillut jo pitkään: perustaa oman pienen kahvipaahtimon. Tuloksena syntyi Pikkupaahtimo Pipa.

Pikkupaahtimo Pipa on vastuullisuutta ja laatua korostava mikropaahtimo, joka toimii entisessä satulavarastossa. Sittemmin, huolellisen remontin jälkeen, siitä on sukeutunut 11 neliömetrin ”paahtomökki”.

”Olin miettinyt uuden työpaikan hakemista tai jopa oman konsulttiyrityksen perustamista, mutta sitten tajusin, että jos en ko-keile tätä nyt, paahtimo voi jäädä ikuisiksi haaveeksi”, Hanna Malkila kertoo.

Laadukas kahvi oli ollut hänen intohimonsa jo pitkään. Sen takia hän halusi tehdä siitä ammatin.

”Sellaisen, jossa sydän on mukana joka vaiheessa”, hän sanoo.

Kansallispuiston laidalta Pispalaan

Paahtomökki, joka nykyisin seisoo Koukkarinkadulla, on kulkenut pitkän matkan ennen nykyistä tehtäväänsä. Rakennus tuotiin elokuussa Nuuksion kansallispuiston laidalta Espoosta, ja sen jälkeen Hanna ja hänen miehensä **Hannu Malkila** ovat remontoineet sen omin käsin kierrätyksen hengessä.

”Lähes kaikki, mitä mökissä on, on hankittu käytettynä tai ylijäämänä, jopa seinätaasoite ja sähkökytkimet”, Hanna Malkila kertoo.

Järven toiselta puolelta, kahvipaahtimo Kahwelta, ostettiin 5 kilon kahvipaahdin, jolla Hanna paahtaa kahvit huolellisesti käsityönä.

Uutena on ostettu vain ulkomaali, sisälattia ja listat. Lopputulok-
sena on moderni, siisti ja toimiva pieni paahtimo ja puoti, jossa
yhdistyvät käsityöläisyys ja vastuullinen ajattelu.

”Olen sanattoman kiitollinen miehelleni Hannulle, joka on ollut korvaamaton tuki tässä projektissa. Ilman häntä Pikkupaahtimo Pipaa ei olisi syntynyt. Olisi jäänyt monelta puolisoilta nämä uh-
raukset tekemättä”, Hanna kertoo ja hymyilee.

Paahtamisen taikaa pienissä erissä

Kesällä Pipaan hankittiin ensimmäinen, yhden kilon kahvipaahdin – tietenkin käytettynä. Sen avulla Hanna on harjoitellut paahta-
mista, oppinut erityyppisten papujen käyttäytymisestä ja kehit-
tänyt omaa paahtotyylään.

Syksyllä hankittiin tamperelaiselta kahvipaahtimo Kahwelta vii-
den kilon paahdin, joka toimii nyt paahtimon pääpaahtimena.

Pikkupaahtimo Pipassa paahtetaan vain huolella valittuja, jäljitet-
täviä kahvipapuja, joiden alkuperä tunnetaan viljelijälle asti. Näin
varmistetaan paitsi laadukas ja vastuullinen raaka-aine, myös
se, että viljelijä saa työstään oikeudenmukaisen korvauksen.

Paahtamisen tavoitteena ei ole tehdä kahvista mahdollisimman
tummaa tai vaaleaa, vaan tuoda esiin ainutlaatuiset vivahteet,
jotka tekevät jokaisesta kahvikupillisesta nautinnollisen.

”Haluan, että kahvin alkuperä maistuu jokaisessa kupissa.

Laadukas kahvi kertoo tarinan siitä, missä se on kasvanut ja miten sitä on käsitelty”, Malkila sanoo.

Pieni puoti, suuri sydän

Pikkupaahtimo Pipa ei ole vain paahtimo, vaan myös pieni paikallinen puoti, joka on avoinna pääsääntöisesti arki-iltapäivisin. Silloin voi poiketa juttelemaan, tutustumaan paahtimoon ja ostamaan tuoreita kahveja ja muita tuotteita suoraan paahtajalta.

Puodin valikoima heijastaa vahvasti pispalalaista henkeä. Kahvien rinnalla myydään luomuteetä ja -mausteita, jotka on nimetty Pispalan innoittamana. Teelaadut kantavat nimiä Pispalan Jaarli, Pöllipuisto ja Uittotunneli. Ne ovat pieniä kunnianosoituksia kaupunginosan omaperäiselle historialle ja yhteisölle.

”Halusin, että myös teen ystävät löytävät jotain erityistä. Teestä voi myös löytää upeita makuuvahteita, joihin haluan itsekin perehtyä lisää”, Malkila kertoo.

Rakkaudesta kahviin ja vastuullisuuteen

Vastuullisuus on Hanna Malkilalle tärkeää, ja se näkyy kaikessa Pikkupaahtimo Pipan toiminnassa. Paahtimossa pyritään siihen, että mikään ei mene hukkaan ja että valinnat tukevat kestävää kehitystä.

”Tämä ei ole vain liiketoimintaa, vaan elämäntapa”, hän sanoo.

Hanna kuvailee itseään ”hieman hassuksi kahviyrittäjäksi”, sillä hänen tavoitteensa ei ole saada ihmisiä juomaan mahdollisimman paljon kahvia, vaan maistamaan sitä todella ja sitä kautta kuluttamaan kahvia vähemmän. Missiona on saada asiakas rakastumaan kahviin uudelleen joka päivä.

”Toivoisin, että ihmiset pysähtyisivät kahvin äärelle, maistaisivat ja arvostaisivat sitä, mitä kupissa on, eivätkä joisi sitä vain tottumuksella tai kofeiinin takia. Se on mielestäni paitsi arvokkaan raaka-aineen, myös itsensä kunnioittamista”, Malkila sanoo.

Tällä hetkellä paahtimon toiminta on vielä pienimuotoista. Tullevaisuuden haaveena on, että siitä voisi kasvaa perheyrittys, Hannan ja Hannun yhteinen projekti, jossa yhdistyvät intohimo, osaaminen ja uteliaisuus.

<https://pikkupaahtimopipa.fi/>

Mökki remontoinnin jälkeen näyttää asialliselta ja kutsuvalta.

Paahtaja-Hannalla sekä puolisoilla Hannalla pysyvät työkalut kädessä. Kuvassa vanha pariovi on saanut väistyä Torista löydetyn siistin ulko-oven ja ikkunan tieltä.

Perinteiset sekä teema- ja soitinmuskarit 0–8 v / Soiton- ja laulunopetusta kaikenikäisille
 Tahmela (Toteemila), Epilä (Sointula) ja Vuoreksen koulu

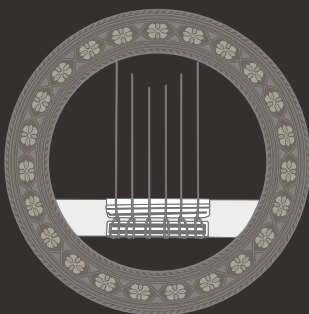
musiikkitoteemi.fi 🎵 045 122 4201 🎵 toimisto@musiikkitoteemi.fi

Riento® Guitars & Shop

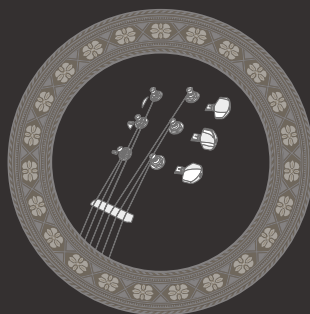

Laatukitara jokaiselle

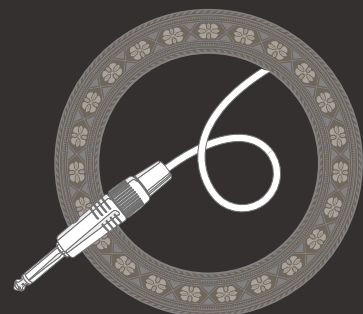
Classical

Acoustic

Electro-Acoustic

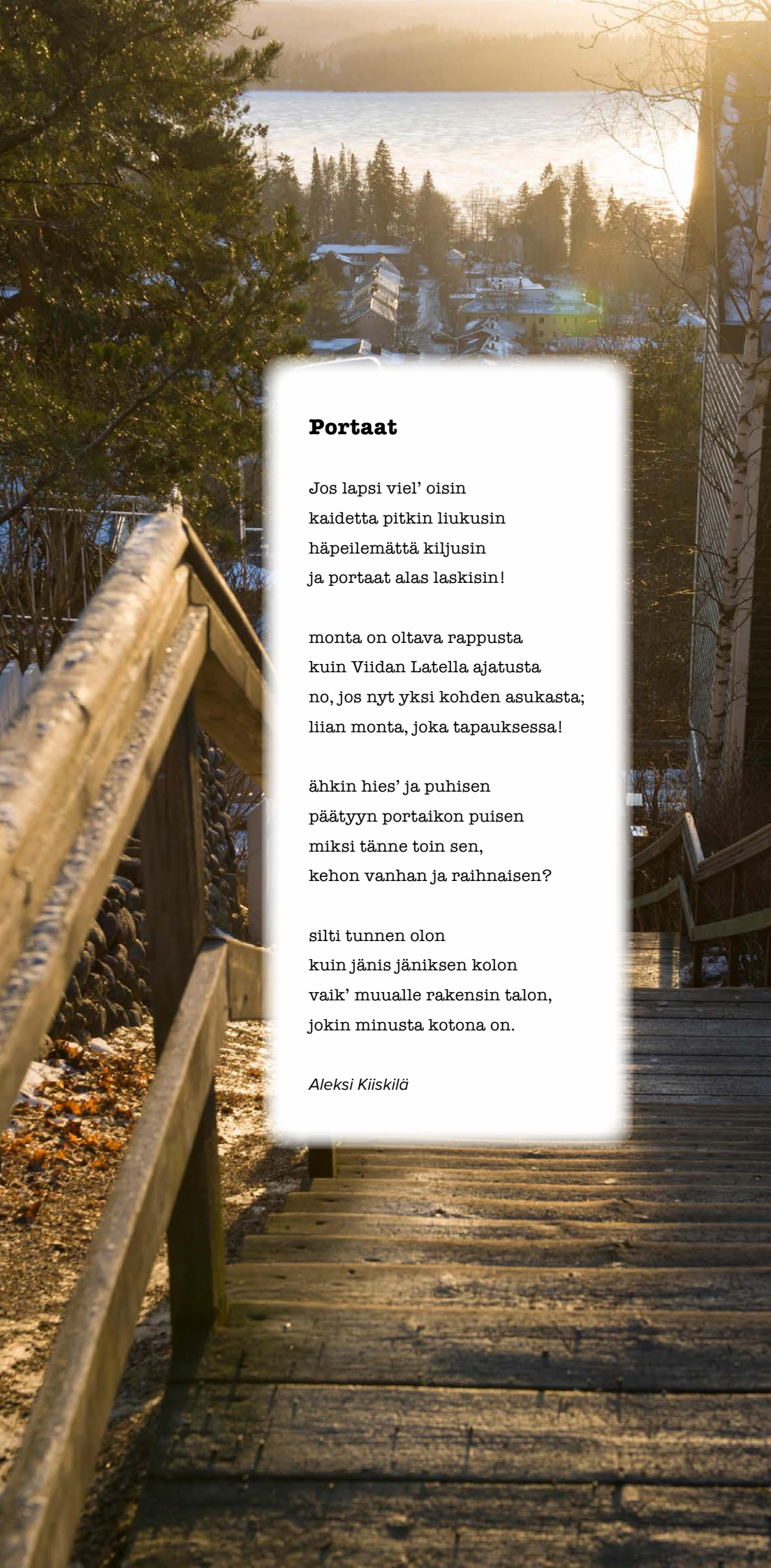

rientoguitars.com

rientoshop.com

MYYNТИ • HUOLTO • KORJAUS
 Rientola-keskus • Federleyinkatu 19 • 33400 Tampere • 044 5633 949

Portaat

Jos lapsi viel' oisin
kaidetta pitkin liukusin
häpeilemättä kiljusin
ja portaat alas laskisin!

monta on oltava rappusta
kuin Viidan Latella ajatusta
no, jos nyt yksi kohden asukasta;
liian monta, joka tapauksessa!

ähkin hies' ja puhisen
päätyyn portaikon puisen
miksi tänne toin sen,
kehon vanhan ja raihnaisen?

silti tunnen olon
kuin jänis jäniksen kolon
vaik' muualle rakensin talon,
jokin minusta kotona on.

Aleksi Kiiskilä

Teksti ja kuvat: Katja Wallenius

Mustat laatikot ja ampuma-aukot

Ei enää mustia laatikoita ja ampuma-aukkoseiniä Pispalaan! Miksi Pispalan kulttuurihistoriallista maisemaa saa edelleen pilata sinne sopimattomalla, mielivaltaisella sillisalaattirakentamisella?

Arkkitehtuurikapinaan!

Lauri Viidan runossa ”Kapina” nuori uroslude nousee joukkonsa kanssa kapinaan vapauden puolesta. Pispalassa aktiiviset toimijat ovat nousseet kapinaan vastustamaan osittain huonoksi havaittua rakentamistapaohjetta.

Pispalan Moreeni ry, Kollektiivi Hiekkalaatikko -osuuskunta, Pethaus ry, Pispalan Kulttuuriyhdistys ry, Pispalan Musiikkiyhdistys ry, Pirkanmaan rakennuskulttuuriyhdistys ry, Pispalan saunayhdistys ry ja Vastavirta-klubi ovat nousseet arkkitehtuurikapinaan. Edellä mainitut tahot olivat mukana laatimassa valtuustoaloitetta Pispalan rakennusperinnön ja kulttuurihistoriallisen ympäristön suojelemiseksi ja säilyttämiseksi eheänä myös tulevaisuudessa. Aloitteen jättivät kaupungille joukko kaupunginvaltuutettuja valtuuston kokouksessa 16.6.2025.

Valtuustoaloitteessa esitetään, että Tampereen kaupunki ryhtyy toimiin Pispalan alueen kulttuurihistoriallisen arvon ja rakennusperinnön säilyttämiseksi sekä perinteisen näköisen rakentamisen mahdollistamiseksi ja suosimiseksi asemakaavatasolla. ”Tällä hetkellä voimassa olevat asemakaavat estävät perinteisen näköisen rakentamisen: vain moderni ja nykyaikainen arkkitehtuuri on kaavoissa sallittua. Tämä kehityssuunta on ristiriidassa Pispalan ominaispiirteiden kanssa”, allekirjoittaneet toteavat aloitteessaan.

Kansainvälinen trendi puoltaa perinteistä arkkitehtuuria

Perinteisen ja kauniin arkkitehtuurin merkitys on noussut kansainväliseen julkiseen keskusteluun. Erityisesti niin sanottu Arkkitehtuurikapina-liike on innoittanut ihmisiä ympäri maailman vaatimaan kauniimpaa ja inhimillisempää rakennettua ympäristöä. Suomessa tätä liikettä edustaa INTBAU Finland ry, joka on osa perinteisen rakentamisen, arkkitehtuurin ja kaupunkisuunnittelun kansainvälistä verkostoa.

Pispalan Moreeni ja Piiru järjestivät ”Kaunis Pispala – keskustelua rakentamistapaohjeesta” -tilaisuuden Haulitehtaalla 29.10. Yhden puheenvuoroista käytti INTBAU Finland ry:n puheenjohtaja **Marjo Uotila** teemalla ”Aistiystävälinen Pispala”. Uotilan mielestä rakennussuunnittelussa pitäisi asettaa ihminen keskiöön. ”Rakennetun ympäristön pitäisi olla vähemmän ihmistä stressaavaa”, Uotila toteaa.

”Olisi pohdittava esimerkiksi valaistusta: onko valo kirkas vaiko lämpimänsävyinen. Olisi pohdittava rakennusten muotokieltä – sopusuhtaisuus, rauhallisuus, räystäslinjat ja niin edelleen – ja rakennusten muodostamia tuulitunneleita. Perinteiset arkkitehtuurin muodot luovat kauneutta ja sitä kautta ihmisten viihtyvyys lisääntyy”, Uotila jatkaa.

Tylyt ja monotoniset pinnat, musta tai liian räikeä väritys tuovat stressiä ja päänsärkyä. On merkittävää, että kaavoitus edellyttää ja ohjaa rakentamista väärille urille.

Lisäksi tilaisuudessa kuulumme ja näimme Kaarinan kaupungin kaavoitusarkkitehti **Ville Aaltosen** vision Rauhalinnan alueesta. Suunnitelman lähtökohtana on uuden asuinalueen rakentaminen jugend-tyylillä. Tampereen kaupunginvaltuutettu **Juho Hirvelä** kertoi myös valtuustoaloitteesta ja sen taustoista.

Harmillista oli, ettei tilaisuuteen saatu paikalle edustajaa Tampereen kaavoitukselta, Pispalan rakentamistapaohjeen laatineelta arkkitehtitoimisto Hanna Lyytinen Oy:ltä eikä maakuntamuseolta.

Kuinkas käy seuraavaksi?

Pispalan Moreeni, Pispalan saunayhdistys ja Pispalan asukasyhdistys kommentoivat tulevaa Pispalan asemakaavan uudistamisen II-vaihetta (asemakaava nro 8309). Annetussa mielipiteessä todetaan muun muassa seuraavasti:

”Pispalalaisina, alueen kulttuuriperintöä ja historiaa ylläpitävinä yhdistyksinä muistutamme, että asemakaavan tavoitteena on Pispalan kulttuurihistoriallisten arvojen säilyttäminen. Tällöin ei ole perusteltua, että uudisrakentamisen yleismääräys rapauttaa alueen ainutlaatuisia miljöötä muuttamalla ympäristön yleisilmettä merkittävilta osin moderniin tyyliuntaan. Näin on jo käynyt muualla Pispalassa kaupungin linjausten seurauksena. Kaavan toiseksi tavoitteeksi on nimetty ’alueen hallittu kehittäminen’. Suojelukaavan tavoitteet eivät voi olla keskenään ristiriidassa, ja siksi myös Pispalan kehittämisen pitää säilyttää alueen kulttuurihistoriallisia arvoja.”

Sekä kannanotolla kaavoitukseen että valtuustoaloitteella pyritään säilyttämään Pispala Pispalana. Jutun kirjoittamiseen mennessä ei ole tietoa, miten nämä asiat ovat edenneet virkamiesvalmistelussa ja koska ne ovat tulossa valtuustokäsittelyyn. Varovainen arviomme kuitenkin on, että myös kaupungin päässä Pispalan yhdistyksien ajatuksiin suhtaudutaan myönteisesti. **Ilmari Nurmisen** johdolla laaditussa uudessa pormestariohjelmassa todetaan: ”Rohkean uuden arkkitehtuurin rinnalla sallimme myös vanhoja arkkitehtuurityylejä.”

Onko tässä taistelussa Pispalan puolesta lopulta odotettavissa voittoja vai käykö niin kuin Lauri Viidan runon nuorelle urosluteelle?

*Alkoi uljas nouseminen,
pysty, mutta voitollinen –
kunnes, kun jo katto hohti,
julma käsi syöksyi kohti.*

*Juostiin sivuun, taakse, eteen –
sama tulos: likaveteen
käsi poimi yhden tyhmän
villitsemän luderyhmän.*

*Surullinen tapaus –
Sellainen on vapaus.*

Pispalalainen-lehti toivoo keskustelun jatkuvan tästä teemasta myös seuraavissa numeroissa.

Otamme mielellämme vastaan ajatuksia ja kannanottoja Pispalan rakentamisesta osoitteeseen pispalalainen@gmail.com

LÄNSIPÄÄTY

Syksyistä Pispalaa Pättiniemen kallioilta kuvattuna

Teksti ja kuva: Sami Ylipihlaja

Kaupunkimaantieteilijänä olen usein pohtinut sitä, mikä on yhdyskunnan optimaalinen koko. Millainen on kaupunginosa, kulmakunta tai kortteli, joka tarjoaa mahdollisimman hyvät lähtökohdat sosiaaliseen viihtyvyyteen ja mielekkäiden paikkaan sidottujen ihmissuhteiden ylläpitoon – sellainen, jossa yhteisön jäsenille syntyy niin sanottu win-win -tilanne?

Kuten me asukkaat hyvin tiedämme, Pispala on kuin kylä kaupungissa. Tampereen asukasluku on jo yli 260 000, mutta se on ripoteltu hyvin epätasaisesti kaupunkimme alueelle. Tuoreimman tilastotiedon mukaan Ala-Pispalan väkimäärä on 1078, Ylä-Pispalan 1710, Tahmelan 932 ja Hyhkyn 3722. Luvut ovat pysyneet suhteellisen stabiileina viimeiset vuodet, joskin laskua on ollut jonkin verran kahdeksan vuoden takaiseen lukemaan verrattuna, joka on kaupungin tarjoaman aineiston varhaisin vertailuluku. Hyhkyn tilastoalue on tosin harhaanjohtava, koska se käsittää Suur-Pispalaan lukeutuvan Porintien itäpuolisen alueen lisäksi myös Haapalinnan kerrostalolähiön, jossa oletettavasti suurin osa tuosta väestöstä sijaitseekin.

Joka tapauksessa mittakaava on ihmisen kokoinen niin maantieteellisesti kuin asukasmäärältäänkin. Lisäksi asumisyksiköt ovat kohtuullisen pieniä, mutta niitä on lukuisia ja ne ovat sijoittuneet alueelle vaihtelevasti. Niiden ulkoasut, pihapiirit ja rakentamisajankohdat ovat moninaiset ja vaihtelevat. Tämä kokonaisuus tuottaa ainakin tässä tapauksessa asumisympäristön, joka ruokkii luovuutta ja merkityksellisiä kohtaamisia. Se myös suitsii epätoivottua käytöstä: pienipiirteisyyden etuja kun on se, että sosiaalisen kontrollin vaikutus on vielä havaittavissa. Tällöin ihmiset kokevat todennäköisemmin lähiympäristön omakseen ja pitävät siitä huolta. Tämä koskee niin lähiluonnosta huolehtimista kuin käyttäytymistä paikallisissa tapahtumissa. Kun mittakaava paisuu useisiin tuhansiin ja koostuu pääasiassa massiivisista kerrostaloista ja leveistä katualueista, tätä vaikutusta ei välttämättä ole havaittavissa ollenkaan.

Entäpä sitten tapahtumat ja yhdistystoiminta? Millainen kokoluokka sopii niihin parhaiten? Brittiläisen antropologin **Robin Dunbarin** mukaan 150 on ”maaginen luku”, joka edustaa suurinta ryhmäkokoja, jossa yksilö voi ylläpitää vakaita, merkityksellisiä sosiaalisia suhteita. Tämän kokoisessa yhteisössä jokainen jäsen voi tuntea toiset, ja sen sosiaaliset suhteet voidaan ylläpitää epävirallisten normien kuten vertaispaineen (eli sosiaalisen kontrollin) avulla ilman muodollisia lakeja tai poliisia.

Kun tarkastelee Pispalan yhdistysten jäsenmääriä ja tapahtumiin osallistuvien ihmisten lukumääriä, on helppo havaita, että pääosa Pispalan alueen puuhastelusta sijoittuu juuri näiden volyymien tietämille. Suuri ei olekaan aina kaunista. Suureen liittyy usein taloudellisen hyödyn tavoittelu, mikä ei ole ominaista Pispalan alueen tekemiselle. Kun mittakaava kasvaa tarpeeksi isoksi, alkaa se myös nostaa osallisten stressitasoja. Asioiden hallittavuus vaikeutuu, tekeminen muuttuu byrokraattisemmaksi ja vaatimus ajankäytöstä lisääntyy.

Olkaamme siis kiitollisia tästä ympäristöstä ja yhteisöstä, tästä mitä meille on annettu eletäväksi. Lähtökohdat siihen ovat hyvät, ja pitkä historia omaehtoisuuden ja aktiivisuuden saralla konkreettinen osoitus siitä.

"Kaikki mitä minussa tapahtuu,
tapahtuu Pispalassa"
(Lauri Viita)

Liity Pispalan Moreenin
jäseneksi lähettämällä
yhteystietosi
sähköpostiosoitteeseen
moreeninhallitus@gmail.com
www.pispalanmoreeni.fi

Talven, kevään ja kesän
leireille ja kursseille
6.1.2026 saakka
etuhintaan.

VARALA

TEATTERI
MUKAMAS
Vuodesta 1979

Mukamaksen
kevät 2026

Tutustu ohjelmistoon:
teatterimukamas.com
Nähdään teatterissa!

Teatteri Mukamas, Pispalan valtatie 30, Tampere
Tiedustelut ja ryhmämyynti 040 127 9092 ja
toimisto@teatterimukamas.com

Ahjolan kansalaisopisto - Pispalassa jo 90 vuotta

Kevätlukukausi alkaa 12.1.
Tervetuloa harrastustamaan ja
oppimaan uutta Ahjolaan!
Ilmoittautuminen on auki
verkkokaupassa.

TARINOITA Pispankatu 10A:sta

*Miten sukuni päätyi Pispalaan ja miten minä päädyin takaisin sinne?
Tässä juttusarjassa Tuomas Raikamo kertoo pispalaishistoriaansa.*

OSA 2

Teksti: Tuomas Raikamo
Kuvat: Raikamon kotiarkisto

Viime numerossa (1/2025) pispalalainen nuoripari, Iita ja Viljam Nurminen ostivat Pispankatu 10A:ssa sijainneen talon. Elettiin vuotta 1937. Juttusarjan tässä osassa Nurmiset – tämän tekstin kirjoittajan isovanhemmat – laajentavat taloa ja elävät elämäänsä 1930–1950-lukujen Pispalassa.

Talo, jonka **Iita** ja **Viljam Nurminen** ostivat, oli yhden huoneen ja yhden asukkaan rakennus, ja talokauppojen jälkeen sitä laajennettiin. Taloa levennettiin noin 1,5 metrin levyisellä osalla, johon tuli uudet eteistilat. Lisäksi länsipuolen päätyä kasvatettiin keittiön mitalla. Keittiön alapuolelle tuli Pispankadun tasoon yksi vuokrahuone. Perhetuttu **Kalle Kaaja** teki ullakolle jyrävarakenteisen vintti-huoneen, jota ei kuitenkaan syystä tai toisesta juuri käytetty. Kalle Kaajan vaimo **Mirjam** oli kirjailija, joka kirjoitti Tampereelle sijoittuvan teoksen *Mää ja meidän mies* (Tampere-seura, 1966).

Mummuni veljen Frans Kouvon kauppa osoitteessa Pispalanharju 27, henkilöt tuntemattomia.

Laajennuksen jälkeen talon kokonaispinta-ala oli noin 40 m² ja siihen tuli juokseva kylmä vesi. Taloa lämmitettiin keittiön liedien ja asuinhuoneen tulisi-
jan avulla. Vessassa käytiin ulkokuuussissa. Talo ei ollut hirsirunkoinen vaan rakennusmateriaalina oli hyödynnetty kaikkea saatavilla olevaa monipuolista puutavaraa. Alkuperäisen osan runkopuut 2x3-tuumaisia, ja se oli verhoiltu ja jäykistetty eri kokoisilla viistolaudoilla, mm. pakkauslaatikoiden eripaksuisilla laudanpätkillä. Uuden osan runko oli 2x4-tuumaista, ja se oli jäykistetty viistolaudoituksella, jonka päällä oli vielä kaksinkertainen laudoitus.

Varsinaista eristettä ei ollut, vaan laudoituksen päälle oli naulattu sanomalehteä ja tervapahvia. Ulkoverhous oli pispalalaisittain komeaa, poikkeuksellisen leveää pystypaneelia, joiden välissä oli hienoprofiiliset rimat. Tämä hieno puutavara oli peräisin Tampereen Höyrypuusepiltä, joka sijaitsi Santalahdessa. Ratavahtina siellä toiminut Viljamin isä **Johan** oli todennäköisesti saanut neuvoteltua tuttujen sahurien kanssa itselleen jonkun kaupan, ja kantoi sieltä joka ilta sylillisen hienoa lautatavaraa työmaalle. Alapohjassa ja yläpohjassa oli eristeenä sahanpurua, alapohjassa 50 cm ja yläpohjassa 30 cm.

Perhe-elämää

Nurmisten perheeseen kuului tuolloin Iitan ja Viljamin lisäksi 1930-luvun alussa syntyneet lapset **Eeva** ja **Klaus**, kunnes äitini **Leena** syntyi kolmanneksi lapseksi vuonna 1950. Iitan isoveljen **Fransu Kouvon** Pispalanharjulla sijaitsevassa kaupassa oli puhelin, johon ilmoitettiin Marjan sairaalasta, että tyttö tuli. Fransun poika **Pekka** lähti viemään viestiä Pispanka-

Pispankatu 10A:n talo, joka purettiin 1980–1990-lukujen vaihteessa.

dulle Viljamille. Viljami oli niin jännityksissään, että tulikin Pekkaa jo Pispalan Portaissa vastaan, kun ei ollut malttanut kotona uutista odottaa.

Iita kulki vuosikymmenet Pispankadulta baskeri päässä Pyynikin Trikoolle seitsemäksi töihin, jossa hän oli karstakehrääjänä ja myöhemmin siivoojana aina eläkkeelle jäämiseensä saakka. Sotavuosina mummuni kuljetti tahmelalaisesta Juonalan leipomosta leipää hevosella ympäri kaupungin kauppvoja. Hevosesta tuli Iitalle hyvin rakas ja hän kävi iltaisin leipomon pihassa ruokkimassa hevosta. Lisätienestiä tuli lastenhoidosta ja pyykinpesusta, jota Iita teki pesularakennuksessa, joka sijaitsee vieläkin Pispalan portaiden vieressä. Pyykkiä pestiin myös Kivirannassa Pispalanharjun päällä. Saunassa käytiin Fransulla ja Kivirannalla vuoroviikoin. Mummu halusi rentoutua saunassa, joten äitini oli Kivirannalla aina taatan mukana miesten puolella.

Lapsuutta

Pispalassa lapset leikkivät pääosin kaduilla keskenään, kun vanhemmat kävivät töissä. Miehet olivat töissä milloin missäkin, mutta naiset pääosin Pyynikin Trikoolla eli ”rikoolla”. Äitini nukkui lapsena kamarin puolella, Iita ja Viljam keittiössä. Aamuisin, kun Iita oli jo lähtenyt töihin, kantoi Viljam äidin keittiöön Iitan ja Viljamin sängylle ja valmisti äidille aamupalan, johon kuului aamukahvi (puolet maitoa) sekä hiivaleipää, jota kastettiin kahviin.

Kavereiden luona ei paljoa tuolloin kyläilty, mutta äiti muistaa käyneensä usein kaverinsa **Terhi Branthin** kotona Tahmelassa kylässä. Terhin isä oli *Aamulehdessä* valokuvaajana. Toinen hyvä kaveri **Lulu** eli **Leena** asui Vallikadulla. Lulun äiti piti Tahmelassa kampaamoja, jossa kuulemma kävivät kaikki Pispalan naiset. Leikit sijoittuivat Pyykkimettän puistoon harjun päälle ja Pispankadulle, jossa varsinkin

Saman kaupan edessä, Ida Nurminen, Viljam Nurminen, Frans Kouvo, Aino Kouvo, Pekka Kouvo (lapsi).

Äitini sisko Eva ja veli Klaus Pispalan portaissa 1930-luvun lopussa.

TARINOITA Pispankatu 10A:sta jatkuu...

kevät oli ihanaa aikaa, kun vesi virtasi katua pitkin ja purossa uitettiin varpaita ja pieniä veneitä. Muita lapsuusajan tuttuja olivat ainakin Tampereelle omat ravintolaimperiumit perustaneet **Timo Tähtinen** ja **Keijo Olander**.

Kadulla leikkivien lasten kommunikointi koteihin tapahtui pääosin ikkunoiden kautta, josta huudettiin syömään, kun ruoka oli valmista. Äidin mieleen on jäänyt ikkunahuuteluista myös lentävä lause. Kaksi veljestä olivat alkaneet tappelemaan kadulla, ja toinen veljistä oli huutanut äidille ikkunaan: ”Veli lyö”. Tuolloin äiti huusi ikkunasta takaisin: ”Lyö lisää vaan!” Jotkut pojat hyppäsivät hyppyrimäestä eli hopasta jo 10-vuotiana ja äitikin kävi välillä ihailemassa pomppimista.

Äidin perhe kävi ruokakaupassa Valion kaupassa, joka oli Pispankadun ja Pispalan portaiden kulmassa, ja myöhemmin Selininkadulla, johon tuli kauppa uuden kerrostalon kivijalkaan. Osa kavereista sai käydä aatesyistä vain Voiman kaupassa, joka sijaitsi ylempänä Pispankadulla. Kaupat olivat tärkeitä myös siksi, että jos tuli tarve käyttää puhelinta, menttiin kauppaan soittamaan puhelu, sillä kotipuhelimet olivat vielä harvinaisia.

Lapsuuden kesät äiti vietti maalla Kouvon tilalla, joten lapsuuden kesämuistoja ei äidillä ole Pispalasta. Kouvolla oltiin myös joulut, ja äidin mieleen on jäänyt, kuinka kotona oli kylmä, kun pitkään lämmitämättä olleeseen kotiin tultiin takaisin. Muutenkin kotona oli kylmä talvella iltapäivisin, ennen kuin Iita ja Viljam tulivat kotiin. Äidiltäni oli tulipesien käyttö kielletty, lapsi kun oli.

Yhteisöllisyyttä

Ennen äidin syntymää Iita ja Viljam kävivät vappuisin 1940-luvulla Thermopyleen kentällä Pyynikillä, mutta äidin aikana siellä ei enää käyty. Päivät olivat vanhemmilla täynnä työtä, ja iltaisin kuunneltiin hetki radiota ennen kuin kaaduttiin aikaisin sänkyyn ja herätettiin aikaisin uuteen työteliääseen päivään. Pispala oli tasa-arvoinen: kaikilla oli kaikkea tasaisen vähän. Tästä johtuen mentaliteetti oli kaikessa yhteisöllinen, ja apua annettiin aina kun sitä tarvittiin.

Kurjuuttakin Pispalassa oli paljon – alkoholiongelmia, lasten kanssa yksin jääneitä vanhempia ja välillä jotkut joutuivat vankilaankin. Lastenkoteja oli useita ja äiti muistaa, kuinka koulun opettajat kiusasivat lastenkodin lapsia. Muodissa oli, että kotiavain roikui narulla kaulassa. Joltain lastenkodin lapselta oli

Pispankatu 10A:n edessä vasemmalta Viljam Nurminen, tuntematon, Ida Nurminen, Aino Kouvo, Frans Kouvo, tuntematon. Edessä äidin veli Klaus ja sisko Eva Nurminen. Kuva 1930-luvun lopusta, äitini ei ole vielä syntynyt.

esimerkiksi kysytty: ”Miksi Pekallakin on kotiavain kaulassa vaikka ei ole kotia?” Toiselle taas todettiin: ”Vaatteistakin jo näkee, että oot lastenkodista.”

Vuokralaisia ja naapureita

Pispankatu 10A:n alakerran vuokrahuoneen ensimmäiset vuokralaiset olivat Fransin käly **Aili Helenius** ja hänen neljä lastaan. Isä oli jättänyt perheen ja uusi koti löytyi Nurmisten alakerran 12 neliömetrin vuokrahuoneesta. Sinne mahtui 2 hetekaa neljälle nukkujalle, ja niinpä joku sai aina lattiavuoron. Vuokrahuoneen päällä olevan keittiön vesiputki kulki vuokrahuoneen läpi ja mummu kalisti yläkerran keittiössä putkea merkiksi Ailille alakertaan, kun kahvi oli valmista.

Kivijalan asunnossa oli varmasti kylmä, ja paljon ei ollut muutakaan. Kun äitini oli omasta mielestään tarvinnut uutta hametta, eikä mummu ollut tähän suostunut, oli Aili opettanut äidille, että ”onnelliseen elämään tarvitaan niin vähän asioita”. Heleniusten jälkeen asunnossa olivat vielä pitkään vuokralla yhdessä **Aira Kallio** ja **Anneli**, jotka olivat Pyynikin Trikoolla ompelijoina ja siten mummini Iitan työkavereita. Heidän jälkeen vuokralaisena oli vielä **Kaarina Numminen**, joka oli myös ”rikoolla” ompelijana.

Tuon ajan naapurina oli **Hilda Linko** osoitteessa Pispankatu 12. Talo oli aivan Pispankadussa kiinni, ja se purettiin 1990-luvun alussa. Linko muutti jossa-kin vaiheessa pois ja talossa asui meidän kanssamme samaan aikaan 1990-luvun alussa kaupungin vuokralaisina vanha pariskunta, jotka kuuntelivat kesäiltoina **Tapio Rautavaaraa** ja juottivat siilille maitoa.

Pispankadun toisella puolella, pykälää alempana Horpunkadun puolella, asui äidin lapsuudessa ompelukonemekaanikko, jonka poika asutti taloa vielä meidän aikanamme 1990-luvulla. Tuo talo purettiin pari vuotta sitten. Pispankatu 14:sta oli rakentanut sukulaisemme **Kalle Järvinen**, jonka jälkeen siinä asui hänen tyttärensä **Sylvi Hursti**. Sylvin tyttärestä **Pirkko Hurstista** tuli äidin hyvä ystävä. Äiti menikin usein sinne aamuisin ennen kouluunlähtöä, kun omat vanhemmat olivat lähteneet aikaisin töihin, ja Pirkon kanssa käveltiin sitten samaa matkaa Koulutietä eli nykyistä Provastinkatua kouluun. Pispankatu 10A:n yläpuolella 10B:ssä asui pariskunta pienen lapsensa kanssa ja yläkerrassa asui vuokralla nuoripari. Pispankatu 8:ssa puolestaan asui Lindvallin perhe...

Juttusarja jatkuu seuraavassa numerossa, jossa Pispan muutos alkaa hiljalleen tulla todeksi.

Taatani Viljam Nurmisen 60-vuotisjuhlats Pispankatu 10 A:ssa vuonna 1963. Keinussa keskellä Viljam ja Ida Nurminen, 13-vuotias äitini Leena Raikamo edessä valkoisissa sukissa ja valkoinen panta päässä.

Paikka, jota ei enää ole. Paasikosken ranta, retken alku- ja päätepointe, muistetaan paremmin Puutyö Uran rantana, tehtaan uudemman nimen (1936) mukaan.

— Kuva: E. M. Staf 1945, Vapriikin kuva-arkisto

Helvi Salosen matkakertomukset osa 9 - Sakki kolmosen retki Otavaan

Palaamme ajassa taaksepäin huhtikuun 1933 sunnuntai-aamuun, jolloin 18-vuotias Helvi ja Ahjolan sakki lähtivät Pispalan Rantakylästä Näsijärven kevtäjälle patikoimaan.

Kertomus: Salosen suvun kokoelmat.

Toimitustyö, taitto ja kuvatestit: Pispalalaisen toimitus.

Sakki kolmosen retki Otavaan 9 IV 1933.

Taas oli jalo sakkimme koossa retkellelähtöä varten. Lähtö tapahtui klo 8,15 Paasikosken rannasta, määrämpäänämme Otavasalo.

Mieliala oli hyvin iloinen, johtuen ehkä suotuisasta ilmasta. Lueteltiin mitä oltiin otettu evääksi, sekä tehtiin kustannusarvioita riittävätkö ne. Killen oli käynyt kaikkein hullummin, hänelle oli tullut niin kova kiire, ettei ollut ehtinyt ottaa eväitä mukaansa. Lupauduimme sisarellisesti antamaan hänelle omista eväistämme.

En koskaan ole tuntenut sellaista nautintoa, kuin siinä kävellessäni Näsijärven jäätä. Vasta ensikerran huomasin mitä on olla terve ja vapaa ihminen.

Ensimmäinen pysähdyspaikkamme oli Keisarsaaren pohjoisin kärki. Levähdimme noin 10 min. ja aloimme taas jatkaa matkaamme, joka kului siinä rupatellessa huomaamatta. Sivuitimme Pallosaaren ja erään toisenkin saaren, jonka nimeä ei kukaan tiennyt. Reino meni hakemaan kalastajan avannosta vettä saikkapanuumme, sillä meillä kellään ei ollut sellaista vehjettä, millä olisi saanut avannon jäähän.

Tästä Sakki kolmosen reitti kulki. Näsijärven jääpeite kuvattuna 23. huhtikuuta 1933, kaksi viikkoa sakin Otavasalon retken jälkeen. Tuona keväänä jäät lähtivät Näsijärvestä 10. toukokuuta.

— Kuva: Teuvo Mäkinen,
Vapriikin kuva-arkisto

Sakin kulkureitti on arvioitu
kertomuksen perusteella tähän
1930-luvun karttapohjaan.

Saavuimme Otavaan, Irjan heti alkaessa tehdä tulta saikkapannun alle. Eikä kauan kestänyt-kään kun jo saimme nauttia teestä ja voileivis-tä. Ensimmäinen pannullinen meni kuin kuumille kiville (10 l.) ja täytyi alkaa keittää uutta. Mutta mistä saada vettä? Huomasimme rannassa kalastajan avannon, ja aloimme haka-ta sitä jos milläkin vehkeellä. Vihdoin saimme-kin avannon auki ja taas pantiin pannu tulelle.

Nyt aloimme koota risuja, sillä aijoimme tehdä oikein valtavan kokon, jonka loisteessa sitten saimme kuivailla jalkineitamme. Kohta roihusi-kin iloinen valkea ja me haimme itsellemme hy-vät istumapaikat sen ympäriltä. Nautittuamme vieläkin teetä toisesta pannullisesta olimme täynnä kuin hyvin ruokittu kissa. Aloimme vä-hän liikkua, että ruoka laskisi. Otimme puukot ja hiivimme kohti katajapensaita, sillä me tah-doimme itsellemme yhtä komeat kepit kuin po-jillakin oli. Saimmekin hyvät kankkurat, joita aloimme värkätä hienoiksi kepeiksi. Saimme työemme onnistumaan hyvin ja olimme ylpeitä saavutuksistamme.

Kello oli jo 15 kun aloimme hankkia kotiin läh-töä. Emme olisi millään malttaneet lähteä, mutta ei auttanut, sillä meidän oli kiirehdittävä Ahjolaan. Jätimme saaren yhä kasvavalla halul-la päästä pian uudestaan.

Matkamme kului hyvässä sovussa ja haaveilus-sa seuraavasta retkestä, joka päätettiin tehdä Sääksjärvelle, Vuorekseen.

Saavutimme 1 ja 2:kosen sakin Reuharissa, jossa he olivat huilimassa. Painelimme sivu sillä meillä oli kiire. Otimme hyvän loppukirin ja pian olimmekin rannassa.

Tämä retki oli tähän astisista retkistäni hauskin ja tarkoitustaan vastaavin, sillä koskaan en vie-lä ole tullut retkeltä niin iloisena ja elämänin-toa uhkuvana kuin tältä retkeltä.

Eläköön sakki kolmosen retket.

Puutyö Ura Oy purettiin 1960-luvun lopulla ja Rantatietä / Paasikiventietä jatkettiin täyttömaalla Vaitinaron risteykseen. Uran lastauslaiturin kohdal-la, niinkään täyttömaalla, toimi vuosina 1972-2002 Rantatien Kesoil, josta jäi muistoksi osa Santalah-den venesataman "parkkipaikkaa".

*Tämä puhe luettiin
Mirka Kaakisen
muistotilaisuudessa
Vastavirta-klubin
yläkerrassa
26.9.2025*

*Pispalalainen
julkaisee puheen
sellaisenaan.*

Teksti: Paapi Koivisto

Hei,

Olen **Paapi Koivisto** ja olen **Mirka Kapu Kaakisen** ystävä. Jos takeltelen puheessani, niin Suutarimme viisaita sanoja lainatakseni: Arvon tuomaristo, vetoan hupsista-keikkaan.

.....

Osanottoni sinulle, joka Kapua rakastat.
Osanottoni myös sinulle, joka et häntä ehtinyt tuntea.
Saatat yllättyä, mutta kyllä – sinäkin tunsit ystävämme.

Jos olet nauranut kenenkään kanssa, joka hänet tunsu, niin sinäkin olet saanut hieman Kapua mukaasi. (Hän saattaa vaikka istua taskussasi juuri nyt! En ihmettelisi yhtään.)

.....

Jos joku, joka tunsu Kapun, hymyilee sinulle tänään, se hymy on lainattu häneltä. Katso tarkkaan jokaisen hymyn reunoja, sieltä löydät tänään Kapumme.

Kapulalta saatu hymy kestää kasvoilla päiviä, viikkoja, kuukausia – vuosia. Se hymy tulee näkymään meissä vielä loppuelämämme. Niin vahva ja ilahduttava vaikutus hänellä oli jokaiseen meistä. Myös tänään, kun olemme hyvästelleet hänet suurimmalle matkalleen, kannamme tuota hymyä mukanaamme.

Suru ja kaipuu ovat sydämissämme aina, mutta ystävämme ikimuistoinen virnistys elää kasvoillamme. (Te tiedätte kyllä juuri sen virnistyksen, mitä tarkoitan.)

.....

Kapun tiukat halaukset tulevat pysymään vahvoina käsi- varsissamme – ja jatkavat elämäänsä meidän kauttamme. Myös lohduttaaksemme tarvittaessa heitä, jotka eivät ehtineet saamaan tuota ihmeellistä halausta suoraan sen alkulähteeltä.

Kapun nauru säilyköön meidän kaikkien äänissä. Hänen naurunsa sointukoon mielessämme harmoniaksi omiemme kanssa... Luultavasti luoden kuitenkin hersyvän kakofonian, josta innostumme perustamaan bändin, joka ei koskaan näe päivänvaloa. (Aivan kuten kaikkien hetken hupsuudesta syntyneiden bändien kuuluukin!)

Sen bändin nimeksi sopisi vaikka "Suutarin lapset". Koska hei, ne Kapun totaalisen loppuun käytetyt vaatteet ja saappaat... Tiedätte kyllä!

.....

Suutari Kaakinen; hän loisti oranssinkeltaista syysaurinkoa ja valutti päällemme loputonta naurettavuuden hunajaansa ja aina hänen seurastaan sai lähteä ääneen nauraen.

Ehkä jokainen Pispalan kujilla vastaasi kävelevä, omituisesti tirskahteleva hahmo muistelee juuri häntä. Hymyile silloin tietäväisesti takaisin – ja iske vaikka silmää. Tiedämme, että niin Kapukin tekisi. Todellakin!

.....

Kapun kanssa pohdimme usein elämän tarkoitusta. Usein tähän ikään mennessä sen mahdollittoman kysymyksen suhteen ovat useimmat jo luovuttaneet, mutta Kapun kanssa mikään vaikeakaan aihe ei koskaan ollut loppuun kaluttu.

Hänen viisaudessaan ja älykkyydessään oli jotain uskomatonta – keskustelut veivät aina pari astetta korkeammalle kuin mihin yksin omalla ällilläämme olisimme yltäneet.

Kapun mielikuvitus ja luovuus kuljettivat meitä aina tutkimattomille poluille... ja yllätyksiä ja käänteitä riitti!

.....

Eräänä yönä viime syksynä, tuntikausia elämän tarkoitusta pohdittuamme, onnistuimme ehkä sittenkin ratkaisemaan pulman.

Elämän tarkoitus on: löytää oman elämänsä plot twist.

Kapu ei odottanut mitään suurta onnenpotkua, lottovoittoa, mainetta ja kunniaa, mutta ajatus jostain ällistyttävästä juonenkäänteestä innosti häntä. Hän oli valmis mihin tahansa yllätykseen. En ole koskaan tavannut toista niin pelotonta ihmistä!

.....

Kapun elämän plot twist saapui viimeisinä kuukausina suuren rakkauden muodossa. Hän oli toivonut vielä kerran saavansa rakastaa – ja hänen omaksi yllätykseksi tämä toive toteutui.

Viimeiset kuukautensa hän eli rakastettuna ja rakastuneena. Hän ei lähtenyt täältä täynnä surua, hän lähti sydän täynnä rakkautta. Sydän täynnä rakkautta teitä kaikkia kohtaan.

Ja tuo rakkaus, kaikki se valtava rakkaus, on täällä tänään kanssamme.

.....

Kiitos teille jokaiselle, jotka olette Kapua rakastaneet ja tulette aina rakastamaan. Tämän Kapun yhteisön tuki viimeisen kuukauden aikana on ollut yksi kauneimmista asioista, joita olen tällä jylhällä moreeni-harjullamme kokenut.

Olemme kaikki yhdessä tehneet tämän muistojuhlan parhaalle ystävällemme. Pispalan hauskimmalle ihmiselle.

Pidetään yhteisönä huolta toisistamme myös huomenna, ensi viikolla, ensi vuonna – aina.

Älä mene tänään kotiin suremaan yksin.

Katso ympärillesi.

Me olemme kaikki Suur-Suutarin lapsia, yhtä Kapun heimoa saman äärettömyyden alla. Ja hän toivoisi meidän pystyvän hyväksymään tämän mahdolltomalta suurelta tuntuvan menetyksen. Juhlikaamme tänään parhaan ystävämme pieniä ja suuria tekoja. Ja etsitään hänet toistemme hymyistä, halauksista ja naurusta.

Sitä hän toivoisi meille kaikille.

Kapu... Me rakastetaan sinua.

Kiitos.

Kuva: Jussi Lahtinen

MUKAVAA
JOULUNODOTUSTA
NURKKAPUATISTA

Oot lämpimästi
tervetullut!

Avoinna:

Pe 12.12. klo 17-20
La 13.12. klo 12-16
Ke 17.12. klo 17-20
La 20.12. klo 12-16
Su 21.12 klo 12-16

Lögitarjoilu
Tuu poikkee!

Mäkikatu 18, Sininen vaja

 TAMPEREEN
HARJUN SEURAKUNTA

Joulun aika Pispalan kirkolla

Adventtisunnuntaiden messut klo 11.00

5.12. klo 19 Pispalan Iltamessu, HaNu-band

7.12. klo 17 Uuden Verson Varikkomessu

14.12. klo 14 Viittomakielinen messu,
Marja Saukkonen, ei suomenkielistä tulkkausta

21.12. klo 17 Taizé-messu

24.12. klo 14 Aattohartaus

25.12. klo 11 Joulupäivän sanajumalanpalvelus

26.12. klo 11 Kauneimmat Joululaulut -messu

1.1. -26 klo 11 Uudenvuodenpäivän messu

6.1. -26 klo 11 Loppiaismessu,
uusien työntekijöiden siunaaminen

KONSERTIT

1.12. klo 18.30 Konservatorion vaskipuhaltajien
Vaskimatinea

2.12. klo 19 Konservatorion Laulajien joulukonsertti

8.12. klo 19 Konservatorion Kanteleiden ja harppujen
konsertti

11.12. klo 18.30 Kuorojen joulu -konsertti:
Harjun srk:n kuorot esiintyvät

13.12. klo 18 Tampereen Naislaulajien joulukonsertti

17.12. klo 19 Christmas Gospel -konsertti: Harjun
Gospelkuoron ja Tampere Gospel Bigbandin
joulukonsertti

22.12. klo 19 Oi käykää ystävät laulamaan – Harjun
Kamarikuoron joulukonsertti

Katso kaikki
tapahtumat

SDP

TAHMELAN TYÖVÄENYHDISTYS r.y.

120 vuotta työtä ja toimintaa

paremman Tahmelan, Pispalan, Hyhkyn
paremman Tampereen, paremman Suomen
paremman maailman puolesta

Jos/kun haluat mukaan toimintaamme, ota yhteyttä:
unto.vesa@gmail.com

"Valmistan uutta ja uudistan vanhaa"

Vaatturi

Anne Äikäs

040 5104197

Hallituskatu 23 LH 4, 33200 Tampere

*Hyvää joulua ja kiitoksia
kuluneesta vuodesta 2025!*

Toivoo Pispalan asukasyhdistys

TAMPEREEN LIHAJALOSTE OY

**jo vuodesta
1949**

SYPSYSTEMS

SOUND SYSTEM RENTAL

- aktiivi-PA top+sub 3000W
- akkukäyttöinen PA 110db/6h
- analogimikseri
- akkukäyttöinen mikseri
- mikrofonit, ständit, kaapelit
- vahvistimet

DASAINIS@GMAIL.COM • 045 150 9422

**Pyynikintori 1
TAMPERE**

040 090 0061

Pispalan valtatie 13, Tampere

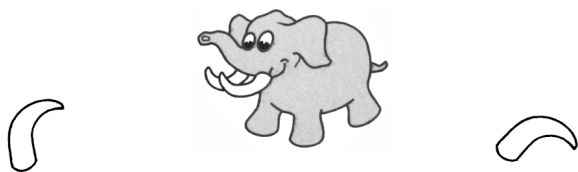
**Arvotaiteen
myynti, osto, kehystys
ja arviointi**

p.0400 731 262

www.artpispala.fi

HAMMASLABORATORIO

MARKKU JÄRVINEN
erikoishammasteknikko

PIRKANKATU 3, 33230 TAMPERE. PUHELIN (03) 213 0329.

PISPALAN VALTATIE 53, TAMPERE

TÄYDEN PALVELUN RENGASLIIKE

- Renkaat
- Rengastyöt
- Rengashotelli

Pispalan valtatie 24
p. 050 476 0068
JLRENGAS.FI

Pirkanmaan Rengas-Apu Oy

- Renkaat ja vanteet edullisesti, myös käytetyt
- Edulliset asennukset ja kausisäilytys

Avoinna arkisin klo 9–17

Pispalan valtatie 24, puh. 020 740 2680

Nyt myös verkkokauppa: www.rengasapu.fi

TUE!

Tue Pispalan yhdistysten toimintaa

Pispalan asukasyhdistys ry

Jäsenmaksu: 10 €/vuosi

FI77 8000 1700 8937 96

Pispalan Kirjastoyhdistys ry

Jäsenmaksu: 10 €/vuosi

FI06 8000 1270 9340 38

Pispalan Kulttuuriyhdistys ry / Hirvitalo

Jäsenmaksu: 20 €/vuosi (vähävaraiset 10 €)

FI94 4726 5020 0414 18

Kurpitsaliike ry

Jäsenmaksu: 10 €/vuosi (vähävaraiset 5 €)

FI31 8000 1870 5926 32

Pispalan Musiikkiyhdistys ry

Jäsenmaksu: 10 €/vuosi

FI65 5732 0920 0203 14

Pispalan Moreeni

Jäsenmaksu: 15 €/vuosi

FI26 5730 0820 6060 08

Lauri Viita -seura

Jäsenmaksu: 20 €/vuosi (opiskelijat 10 €)

FI16 6601 0001 1624 11

Kiitos!

